

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra pedagogiky

Bakalářská práce

Práce metodiků prevence v době distanční výuky

Vypracovala: Mgr. Hana Marková

Vedoucí práce: Mgr. Martina Blažková

České Budějovice 2023

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury. Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V.....dne.....

.....

Mgr. Hana Marková

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji paní Mgr. Martině Blažkové za konzultace, rady a připomínky, kterými přispěla k vypracování této bakalářské práce.

ANOTACE

Bakalářská práce se zabývá činností metodiků prevence na jednotlivých stupních českých škol a nutnými změnami v jejich práci a přístupu k dětem, žákům, učitelům v důsledku vypuknutí koronavirové pandemie a následné distanční výuky na všech typech škol. Cílem práce je popsat změny, které nastaly v důsledku přechodu na distanční výuku.

Teoretická část popisuje jednotlivé důležité pojmy, postupy a situace, ze kterých práce metodiků prevence vycházela. Zároveň popisuje důvody a počátek zavedení distanční výuky v českých školách.

Praktická část již prezentuje jednotlivé přístupy a změny v konkrétních vybraných školách českého školského systému. Součástí je i kvalitativní výzkum, který mapuje změny v přístupech preventistů, jejich zařazení, a hlavně efektivitu těchto změn při výuce a pobytu ve školských zařízeních.

KLÍČOVÁ SLOVA

Metodik prevence, minimální preventivní program, distanční výuka, koronavirová pandemie

ANNOTATION

This work deals with the activities of prevention methodologists at various levels of Czech schools and the necessary changes in their work and approach to children, students, teachers due to the outbreak of coronavirus pandemic and subsequent distance learning at all types of schools. The aim of this work is to describe the changes that have occurred as a result of the transition to distance learning.

The theoretical part deals with important concepts, procedures and situations on which the work of prevention methodologists was based. It also describes the reasons and the beginning of the introduction of distance learning in Czech schools.

The practical part presents individual approaches and changes in specifically selected schools of the Czech school system. It also includes qualitative research that maps changes in the approaches of preventionists, their inclusion and especially the effectiveness of these changes in teaching and living in school facilities.

KEYWORDS

prevention methodologists, minimum prevention program, distance learning, coronavirus pandemic

Obsah

1	TEORETICKÁ ČÁST.....	9
1.1	Povinné vzdělávání.....	9
1.2	Milníky ve vývoji povinné školní docházky.....	9
1.3	Plnění povinnosti školní docházky.....	10
1.4	Vzdělávací soustava v České republice.....	10
1.4.1	Vzdělávací soustava, školy a školská zařízení.....	10
1.4.2	Školní vzdělávací program.....	11
1.4.3	Druhy škol.....	11
1.4.4	Školská zařízení.....	11
1.4.5	Vzdělávací soustava.....	12
1.5	Školní metodik prevence.....	13
1.5.1	Pedagogický pracovník.....	13
1.5.2	Školní metodik prevence.....	14
1.5.3	Vzdělání školního metodika prevence.....	15
1.6	Rizikové chování.....	16
1.6.1	Rizikové chování a sociálně patologické jevy.....	16
1.6.2	Syndrom rizikového chování.....	16
1.6.3	Záškoláctví.....	17
1.6.4	Šikana, extrémní projevy agrese, kyberšikana.....	17
1.6.5	Rizikové sporty a rizikové chování v dopravě.....	18
1.6.6	Rasismus a xenofobie.....	18
1.6.7	Negativní působení sekt.....	18
1.6.8	Sexuální rizikové chování a nevhodné projevy sexuality.....	19
1.7	Minimální preventivní program.....	20
1.7.1	Minimální preventivní program v zákonech a vyhláškách.....	20
1.7.2	Primární prevence ve školách.....	21
1.7.3	Tvorba Minimálního preventivního programu.....	21
1.8	Koronavirová pandemie a její vliv na výuku v ČR.....	23
1.8.1	Onemocnění COVID- 19.....	23
1.8.2	Vliv pandemie na situaci ve školách a školských zařízeních.....	23
1.8.3	Druhá vlna pandemie v ČR.....	25
1.8.4	Třetí vlna pandemie v ČR.....	26
1.8.5	Školní rok 2021/2022.....	27
1.9	Distanční výuka.....	28
1.9.1	Prezenční typ studia.....	28

1.9.2	Externí typ studia.....	28
1.9.3	Možnosti distanční výuky	28
2	PRAKTICKÁ ČÁST.....	30
2.1	Cíl výzkumného šetření	30
2.1.1	Hlavní výzkumný problém	30
2.1.2	Dílčí výzkumné otázky	30
2.2	Metodika výzkumného postupu.....	30
2.2.1	Kvalitativní výzkum.....	30
2.2.2	Zakotvená teorie.....	30
2.2.3	Kódování.....	31
2.2.4	Rozhovor.....	31
2.2.5	Výzkumný vzorek.....	31
2.3	Realizace výzkumného šetření	32
2.3.1	Realizace rozhovorů	32
2.3.2	Výsledky výzkumu	33
2.3.3	Diskuse k výsledkům.....	40
	Seznam použitých zdrojů.....	49
	Tištěné zdroje	49
	Internetové zdroje.....	49
	Seznam použitých zkratk	51
	OBRÁZKY.....	52
	TABULKY	53
	PŘÍLOHY	54
	Příloha č.1 - Chicago 1937	54
	Příloha č.2 Přepis rozhovorů	55
	MŠ BE.....	55
	MŠ BE.....	55
	MŠ BE.....	56
	ZŠ KL.....	57
	ZŠ PJ	58
	ZŠ BE	60
	ZŠ BE	61
	Příloha č. 3 - Analýza kódů a jejich vzájemných vztahů – fotodokumentace z praxe	65
	Příloha č.4 - Dokumenty ZŠ v době distanční výuky.....	66
	Příloha č.5 - Doporučení k distanční výuce	67

ÚVOD

Po velkou část svého života pracuji ve školství. Posledních 11 let jsem se ocitla na pozici ředitelky malé malotřídní vesnické školy. Jedná se o školu s menším počtem žáků v mateřské škole i v základní škole, navíc jen na prvním stupni. S ohledem na situaci má škola i malý počet zaměstnanců a část z nás má různým způsobem sdružené funkce. Nejsem jen ředitelka, učitelka, personalista, koordinátor ŠVP, ale zastávám i pozici výchovného poradce a školního metodika prevence. Současným studiem si doplňuji kvalifikaci k činnosti, kterou již nějaký rok na naší škole zastávám pro původní první stupeň základní školy a později vytvořenou třídu mateřské školy. Předcházení rizikovému chování, realizace programů a preventivních aktivit bylo běžnou součástí mé práce, stejně jako každoroční tvorba Minimálního preventivního programu a jeho hodnocení na konci školního roku.

Jaro roku 2020 však do této práce přineslo spoustu změn. Koronavirovou pandemií, zavření škol a následný přechod na distanční výuku si dříve nikdo neuměl představit. Sama situace byla náročná pro pedagogy, žáky a studenty i jejich rodiny, které se musely potýkat se spoustou problémů. Psychologické průzkumy i osobní zkušenosti pedagogů již po první vlně pandemie na jaře 2020 ukázaly, že distanční výuka měla na děti a mládež velký vliv, zejména v oblasti sociálního odcizení, závislosti na sociálních sítích, případně digitálních technologiích apod.

Tato situace sama mě nabádala k zjišťování, jakým způsobem bych měla reagovat v pozici Školního metodika prevence, abychom s kolegy co nejvíce odstranili následky odcizení se navzájem během distanční výuky, ale i eliminovali možné rizikové chování v podobě závislostí aj. Má bakalářská práce „Práce metodiků prevence v době distanční výuky“ má za cíl zmapovat změny, které tito pedagogičtí pracovníci v chování dětí s ohledem na rizikové chování zaznamenali a jakým způsobem tito preventisté zareagovali v rámci prevence na tyto jevy v jednotlivých stupních škol.

V teoretické části práce jsou popsány skupiny dětí a žáků, kterých se týkala distanční výuka s ohledem na plnění povinné školní docházky, dále je popsán školský vzdělávací systém, kterého se distanční výuka týkala. Součástí je i seznámení s pojmy pedagogický pracovník, školní metodik prevence a popis jeho činnosti vymezené vyhláškou, minimální preventivní program i připomenutí patologických jevů a rizikového chování, které se ve školách a školských zařízeních řeší nejčastěji. V závěru teoretické části je objasnění pojmů distanční výuka a koronavirová pandemie.

Praktická část bakalářské práce je zaměřena na zjištění nejčastějších problémů a jevů na jednotlivých stupních školského vzdělávacího systému z pohledu Školních metodiků prevence a popsání způsobu, jakým se tyto problémy s rizikovým chováním dětí zapracovaly do Minimálních preventivních programů, jak problémy řešili s jinými pedagogy či školským poradenským zařízením.

1 TEORETICKÁ ČÁST

1.1 Povinné vzdělávání

Vzdělání je důležitým faktorem v rozvoji osobnosti člověka, v jeho začlenění do společnosti, uplatnění v zaměstnání a jiných oblastech života. Společnost celého světa si uvědomuje již dlouho, že na vzdělávání dětí závisí rozvoj nejchudších oblastí světa, snazší boj proti globálním problémům lidstva, překonávání mezikulturních a rasových problémů ve společnosti. S velkým výskytem onemocnění covid-19 ve společnosti došlo plošně k uzavírání škol a školských zařízení. Naskytla se otázka, jakým způsobem děti, žáky a studenty v této době vzdělávat a koho vlastně do tohoto nestandardního způsobu vzdělávání zařadit. Školy k problému nepřistupovaly jednotně a vývoj událostí ukázal nutnost vymezit, koho se bude tato nestandardní výuka týkat. Následující kapitola objasní pojmy povinná školní docházka a povinné předškolní vzdělávání, neboť právě ony byly důležité pro toto vymezení.

1.2 Milníky ve vývoji povinné školní docházky

V dřívějších dobách bývalo oficiální vzdělání určeno pouze pro chlapce, a to hlavně z bohatších rodin. Vzdělávání zajišťovala klášterní výchova a poté univerzitní studium. Ke změnám začalo docházet s nástupem renesance a humanismu, kdy si lidé více uvědomovali potřebu rozumu a vzdělanosti pro rozvoj společnosti. Povinná školní docházka pro obě pohlaví byla zavedena již v roce 1592 v protestantském vévodství na území dnešního Německa. V českých zemích, v té době součástí habsburské monarchie, se o rozvoj v této oblasti zasloužila panovnice Marie Terezie. Ve Vídni, sídlu monarchie, byla v roce 1769 zřízena školská komise. Tato komise se významně podílela na reformě školství zejména s využitím myšlenek filantropů a nových pedagogických metod. Přední osobností z vídeňských reformátorů školství byl samotnou panovnicí přizvaný opat Johann Ignác Felbiger. Tímto reformátorem byl vytvořen Všeobecný školní řád pro německé normální, hlavní a triviální školy ve všech císařských dědičných zemích, který byl panovnicí vyhlášen 6. 12. 1774. Vyhlášením řádu vstoupila v platnost vzdělávací povinnost pro chlapce i dívky od šesti do dvanácti let ve státní škole, pokud neměli rodiče finanční prostředky pro domácí vzdělávání. Felbigerův řád řešil školství velmi komplexně. Zabýval se nejen věkem žáků, finanční otázkou vzdělávání pro chudé, ale i metodami výuky, zkouškami, právy a povinnostmi žáků i učitelů, vzděláním a postavením pedagogů, správou a řízením škol aj. (Kasper, 2008)

Výuka byla rozdělena do dvou kurzů – zimního (od 1. prosince do 30. března) a do letního – (od Velikonočního pondělí do konce září). Ze školní docházky byly osvobozeny pracující děti od 9 do 11 let, čehož bylo využíváno zejména v letních kurzech na venkově.

Další zásah do délky povinné školní docházky přinesl Hasnerův zákon. Byl přijat v květnu 1869 jako Říšský školský zákon a upravoval organizační strukturu školství, zaváděl nové předměty a zavedl osmiletou školní povinnost. Novelou tohoto zákona z roku 1883 však byly opět povoleny úlevy hlavně pro děti nemajetných rodičů. Na žádost mohla být docházka zkrácena z osmi na šest let.

Po první světové válce a vznikem Československé republiky nastaly změny s přijetím Malého školského zákona z roku 1922, který zrušil všechny úlevy z povinné školní docházky. Délka školního vzdělávání zůstala na 8 letech. Změna nastala až od 1. září 1948 Zákonem o základní

úpravě jednotného školství, kterým byla povinná školní docházka prodloužena o jeden rok. Rok 1953 přinesl opět osmiletou školní docházku. Zákonem o soustavě vzdělávání a výchovy z roku 1960 došlo znovu k prodloužení na devět let. Zákon o školských zařízeních z roku 1978 přinesl desetiletou školní docházku. Zákonem o soustavě základních a středních škol z roku 1984 k žádné úpravě délky povinné školní docházky nedošlo, zákon upravoval pouze počet ročníků základní školy z 9 na 8. Novelou školského zákona z roku 1990 byla povinná školní docházka ponechána na 9 let, došlo však opět k rozšíření základního vzdělávání na 9 ročníků. (Kasper, 2008)

Nynější délka povinné školní docházky je upravena dle zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání z roku 2004 a dále novelou tohoto zákona z roku 2015, která upravuje povinnost jednoletého předškolního vzdělávání v mateřských školách.

1.3 Plnění povinnosti školní docházky

Školní docházka je povinná po dobu devíti let, nejvýše však do konce školního roku, v němž žák dosáhne sedmnáctého roku věku. Povinná školní docházka začíná počátkem školního roku, který následuje po dni, kdy dítě dosáhne věku 6 let. Zákonný zástupce je povinen přihlásit dítě k zápisu k povinné školní docházce v roce, v němž má dítě zahájit tuto docházku. Záписy do základních škol probíhají v době od 1. do 30. dubna. Povinná školní docházka se vztahuje na státní občany České republiky a na občany jiného členského státu EU, kteří pobývají na území republiky déle než 90 dní. Povinnost se vztahuje i na cizince, kteří jsou oprávněni pobývat na území ČR a účastníky řízení o udělení mezinárodní ochrany. Žák plní povinnou školní docházku ve spádové základní škole dle jeho trvalého bydliště, pokud pro něj zákonný zástupce nezvolí jinou základní školu dle Školský zákon 2022 (zákon č.561/2004 Sb.)

Povinnou školní docházku mohou žáci plnit též v zahraničí nebo v zahraniční škole na území ČR. Další variantou je plnění školní docházky na střední škole. Podmínky tohoto plnění školní docházky určuje Školský zákon 2022 (zákon č.561/2004 Sb.).

1.4 Vzdělávací soustava v České republice

V procesu vzdělávání je využíváno různých vzdělávacích metod a forem. Realizace výchovy a vzdělávání probíhá krom prvotní rodiny ve vzdělávacích institucích, školách. Školy jsou řazeny do systému – vzdělávací soustavy. Vzdělávací soustava zahrnuje jednotlivé stupně škol, které na sebe navazují a rozvíjejí děti a žáky určitého věku (Dvořáková,2015).

1.4.1 Vzdělávací soustava, školy a školská zařízení

Vzdělávací soustavu tvoří podle zákona č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (Školský zákon) školy a školská zařízení. Aby mohly vykonávat výchovně vzdělávací činnost, musí být zapsány ve školském rejstříku. Tímto rejstříkem rozumíme veřejný seznam škol, školských zařízení a školských právnických osob. Dále ještě rozdělujeme např. na Rejstřík škol a školských zařízení a na Rejstřík školských právnických osob. V rejstřících nalezneme informace jako jsou identifikační číslo, přesnou adresu zařízení a kontakty, zřizovatele zařízení, ředitele a statutární zástupce, druh školského zařízení, vzdělávací obor aj. (MŠMT, skolsky-rejstrik.cz) Školský rejstřík je dostupný na

webových stránkách Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a je možné zde vyhledat školy a školská zařízení s výjimkou vysokých škol.

1.4.2 Školní vzdělávací program

Školské zařízení poskytuje služby a vzdělávání, případně podporuje a doplňuje vzdělávání a výchovu. Tuto výchovně vzdělávací činnost uskutečňuje podle školního výchovně vzdělávacího programu. (Školský zákon, č.562/2004) Školní vzdělávací program je vnitřní dokument školy, školského zařízení, který je vypracován v souladu s Rámcovým vzdělávacím programem pro daný druh školy či školského zařízení. Na přípravě RVP se podílí Národní ústav vzdělávání ve spolupráci s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy a Ministerstvem zdravotnictví případně jinými ministerstvy dle oboru vzdělávání. Poslední Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání byl vydán v roce 2021 Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Revize předešlého RVP ZV má za cíl modernizaci vzdělávacího obsahu zejména v oblasti Informatiky a digitální gramotnosti žáků. RVP pro základní vzdělávání (2021)

Školní vzdělávací program dále ŠVP vydává ředitel školy nebo školského zařízení. Tento ŠVP musí být zveřejněn na dostupném místě. ŠVP musí obsahovat všechny náležitosti, které vyplývají ze školského zákona §5. Jsou to např. materiální, personální a ekonomické podmínky školy, konkrétní cíle vzdělávání, délka, forma, obsah a časový plán vzdělávání. Důležitou součástí je též určení podmínek pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami či žáků mimořádně nadaných. ŠVP obsahuje i podmínky přijímání žáků, způsob hodnocení a způsob ukončení vzdělávání v tomto zařízení. Školský zákon (2022, §5)

1.4.3 Druhy škol

Školský zákon §7 odst. 2 vymezuje druhy škol na tyto:

- Mateřská škola
- Základní škola
- Střední škola (gymnázium, střední odborná škola a střední odborné učiliště)
- Konzervatoř
- Vyšší odborná škola
- Základní umělecká škola
- Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky

Pro přesné označení školy stanovuje MŠMT prováděcí právní předpis, kterým vymezuje zaměření školy.

1.4.4 Školská zařízení

Mezi školská zařízení řadí školský zákon §7 odst. 5 tyto druhy zařízení

- Zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků
- Školská poradenská zařízení
- Školská zařízení pro zájmové vzdělávání
- Školská účelová zařízení
- Školská výchovná a ubytovací zařízení
- Zařízení školního stravování
- Školská zařízení pro ústavní výchovu nebo ochrannou výchovu

- Školské zařízení pro preventivně výchovnou péči (školský zákon §7)

1.4.5 Vzdělávací soustava

DVOŘÁKOVÁ uvádí, že Vzdělávací soustavu můžeme rozdělit dle Mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání – International Standard Classification of Education (ISCED) z roku 1978.

ISCED 0 – předškolní stupeň školství – u nás mateřské školy 3-6 let

ISCED 1 – primární školství – u nás 1. až 5. ročník

ISCED 2 – nižší sekundární školství – u nás 6.- 9. ročník a nižší stupeň víceletých gymnázií – prima až kvarta

ISCED 3 – vyšší sekundární školství – u nás čtyřletá gymnázia, vyšší stupeň víceletých gymnázií, střední odborné školy, odborná učiliště

ISCED 4 – nevysokoškolské terciální školství – u nás vyšší odborné školy

ISCED 5 – vysokoškolské terciální školství – u nás 3leté a 5/6leté magisterské studium

ISCED 6 – doktorandské studium – u nás doktorandské studium na vysokých školách

1.5 Školní metodik prevence

Bakalářská práce je zaměřena na práci školního metodika prevence. Následující kapitola objasňuje pojem školní metodik prevence a pedagogický pracovník, s ohledem na jejich další spolupráci. Dále jsou popsány činnosti, které ŠMP na školách vykonává a jaké jsou podmínky pro jeho činnost, např. odbornost.

1.5.1 Pedagogický pracovník

Profese pedagogického pracovníka je regulovaným povoláním. Pro výkon regulovaného povolání nebo činnosti jsou v České republice předepsány právními předpisy požadavky, bez jejichž splnění nemůže osoba toto povolání či činnost vykonávat (kvalifikační požadavky, případně bezúhonnost, zdravotní způsobilost a další). Předpoklady pro výkon činnosti pedagogického pracovníka stanoví zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy pak dále ve své působnosti posuzuje studijní programy, jejichž absolventi získají odbornou kvalifikaci pedagogického pracovníka, akredituje programy dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků a posuzuje odborné kvalifikace získané v členských státech EU.

Výčet všech kategorií, které patří pod zařazení pedagogický pracovník uvádí §2 zákona č.563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých předpisů

- učitel
- pedagog v zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků
- vychovatel
- speciální pedagog
- vedoucí pedagogický pracovník
- metodik prevence v pedagogicko-psychologické poradně
- trenér
- asistent pedagoga
- pedagog volného času
- psycholog

Školní metodik prevence není samostatnou pracovní profesí, a proto ji nenacházíme v těchto kategoriích pracovního zařazení. Bývá jím často učitel, který po absolvování specifického akreditovaného studia zastává na své škole funkci ŠMP¹, která je nad rámec úvazku učitele a je touto funkcí pouze pověřen. Tato funkce a specializace pedagoga je obdobná např. výchovnému poradci, enviromentalistovi, což také nejsou v našich školách samostatné profese. Školní metodik prevence spolupracuje se všemi uvedenými pracovními kategoriemi, které na škole jsou. Oproti tomu je metodik prevence v pedagogicko-psychologické poradně samostatné pracovní zařazení s pracovní smlouvou. Metodik prevence v PPP² se věnuje prevenci na oblastní úrovni, často okresní, a shromažďuje výsledky práce Školních metodiků prevence, poskytuje jim možnosti konzultace, spolupráce a dalšího vzdělávání aj.

¹ ŠMP – Školní metodik prevence

² PPP – Pedagogicko-psychologická poradna

1.5.2 Školní metodik prevence

Školní metodik prevence je pedagogický pracovník, který spolupracuje na školách s výchovným poradcem, školním psychologem a vedením školy v rámci zajištění prevence sociálně patologických jevů na dané škole. Jeho činnost je popsána vyhláškou č. 197/2016 Sb., kterou se mění předchozí vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních.

1.5.2.1 Standardní činnost školního metodika prevence je zde rozdělena na 3 hlavní směry.

1. Metodická a koordinační činnost
2. Informační činnost
3. Poradenská činnost

1.5.2.2 Metodická a koordinační činnost zahrnuje

- Tvorbu, koordinaci tvorby, realizaci a kontrolu MPPⁱ
- Koordinace při realizování aktivit školy na prevenci rizikových a sociálně patologických jevů
- Metodické vedení pracovníků školy v oblasti prevence sociálně patologických jevů, čímž rozumíme monitorování rizikových projevů chování ve třídách, ŠD, zájmové vzdělávací činnosti zřizované při školách apod. a metodickou podporu na práci směřující k odstraňování těchto jevů a problémů
- Koordinaci vzdělávání pracovníků školy v oblasti prevence sociálně patologických jevů
- Přípravu a realizaci aktivit zaměřených na zapojování žáků a studentů s obtížemi v adaptaci do kolektivu a jinými problémy, ovlivňujícími jejich vzdělávání.
- Přípravu a realizaci aktivit zaměřených na zapojení multikulturních prvků a integraci žáků cizinců a jejich plnohodnotné začlenění do vzdělávacího procesu bez vlivu sociálně patologických jevů.
- Spolupráci školy s orgány státní správy a samosprávy jako je např. policie ČR, OSPOD. Dále s metodiky preventivních aktivit v poradně, s poradenskými, terapeutickými, krizovými a dalšími odbornými pracovišti a institucemi, které se specializují na prevenci rizikového chování.
- Kontaktování odborného pracoviště, spolupráci s tímto pracovištěm a následnou péči v případě akutního výskytu rizikového chování.
- Vedení odborné dokumentace o žácích v poradenské péči specializovaných zařízení v souladu se zákonem o ochraně osobních údajů.
- Vedení dokumentace, která dokládá rozsah a obsah činnosti školního metodika prevence, navržená opatření a doložení jejich realizace. (vyhláška č.197/2016 Sb.)

1.5.2.3 Informační činnost školního metodika prevence zahrnuje

- Monitorování a předávání odborných informací k problematice rizikového chování, o nabídkách programů a projektů k dané problematice a metodách a formách specifické primární prevence pracovníkům školy.
- Prezentace výsledků preventivní práce školy, získávání nových odborných informací a zkušeností.
- Vedení a průběžné aktualizování databáze spolupracovníků školy pro oblast prevence rizikového chování, zejména orgánů státní správy a samosprávy, středisek výchovné péče, poskytovatelů sociálních služeb, zdravotnických zařízení, Policie ČR, orgánů sociálně-právní ochrany dětí, nestátních organizací působících v oblasti prevence, center krizové intervence a dalších zařízení, institucí a jednotlivých odborníků.
- Předání informací a zpráv o realizovaných preventivních programech zákonným zástupcům, pedagogickým pracovníkům školy a školskému poradenskému zařízení.
- Vedení dokumentace, evidence a administrativy související se standardními činnostmi v souladu se zákonem o ochraně osobních údajů a předávání informací o realizovaných programech školy pro potřeby zpracování analýz, statistik a krajských plánů prevence. (vyhláška č.197/2016 Sb.)

1.5.2.4 Poradenská činnost školního metodika prevence zahrnuje

- Vyhledávání, orientační šetření žáků s rizikem či projevy rizikového chování, poskytování poradenských služeb těmto žákům a jejich zákonným zástupcům, případně zajišťování péče odpovídajícího odborného pracoviště ve spolupráci s třídními učiteli.
- Spolupráce s třídními učiteli při zachycování varovných signálů spojených s možností rozvoje rizikového chování u jednotlivých žáků a tříd a participace na sledování úrovně rizikových faktorů, které jsou významné pro rozvoj rizikového chování ve škole.
- Příprava podmínek pro integraci žáků se specifickými poruchami chování ve škole a koordinace poskytování poradenských a preventivních služeb těmto žákům školou a specializovanými školskými zařízeními. (vyhláška č. 197/2016 Sb.)

1.5.3 Vzdělání školního metodika prevence

Školní metodik prevence musí splňovat podmínky ukončeného pedagogického vzdělání pro příslušný typ školy a vykonávat přímou pedagogickou činnost.

Další kvalifikační podmínkou je úspěšné absolvování akreditovaného studia o rozsahu nejméně 250 hodin, ukončeného závěrečnou písemnou prací a závěrečnou zkouškou před komisí, po kterém získá akreditované osvědčení.

Toto studium odpovídá §9 vyhlášky č. 317/ 2005Sb. Vyhláška o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků, Studium k výkonu specializovaných činností

Akreditované specializační studium pro školní metodiky prevence probíhá pod záštitou vysokých škol, pedagogicko-psychologických poraden, občanských sdružení či soukromých organizací zajišťujících adekvátní kurz v rámci DVPP.

Metodik prevence v pedagogicko-psychologické poradně získává odbornou kvalifikaci vysokoškolským vzděláním získaným studiem v akreditovaném studijním programu. (Vyhláška č. 317/2005Sb. §9)

1.6 Rizikové chování

1.6.1 Rizikové chování a sociálně patologické jevy

Termínem – rizikové chování – je dnes ve školní primárně preventivní praxi nahrazován dříve užívaný termín – sociálně patologický jev. Pro snadnější pochopení problematiky by se dalo uvést, že rizikové chování předchází sociálně patologickým jevům. Za sociálně patologické jevy považujeme takové chování jedince nebo skupiny, které je většinovou společností vnímáno jako nežádoucí a nepřijatelné. Takovýto jev vždy nese pro společnost určitou míru nebezpečí – např. fyzická či psychická bezpečnost slabších jedinců, obavy o majetek, narušení pořádků a pravidel většinové společnosti. Řadíme sem například závislosti, kriminalitu, prostituci, rozvodovost, nezaměstnanost, sexuální odchylky, aj.

Všechny takto vnímané společensky nežádoucí jevy a chování pojmenováváme souhrnně jako sociální patologie. Pojmem patologický rozumíme chorobný, nebezpečný či abnormální projev chování jedince či skupiny. Slovo „pathos“ pochází z řeckého pathein s významem trpět, podléhat něčemu, v latině pak překládáno jako utrpení, choroba. (Klimeš, 1981)

Příčinami vzniku těchto nežádoucích jevů ve společnosti, jejich eliminací, hledání preventivních opatření, která by zamezila vzniku a šíření patologických jevů ve společnosti se zabývá odvětví sociologie – sociální patologie. Je zkoumá i mnoho dalších vědních oborů, vždy se zaměřením na svou odbornou specializaci-psychologie, medicína, právo aj. (Fišer, Škoda, 2009)

S vývojem sociální patologie se vytvořilo několik náhledů na sociálně patologické jevy. Přesněji by se užilo spíše pohledy, typy nebo modely. Jsou to tyto: absolutistický, moralizující, medicínský, relativistický, statistický. Modely se liší tím, jak jsou posuzovány způsoby chování, kulturní symboly a jiné sociální produkty jedinců či skupin v konfrontaci s většinovou společností a kulturou. Z těchto uvedených se v současnosti nejvíce uplatňuje relativistický, který na patologické jevy nahlíží jako na projevy chování, které v jedné společnosti či kultuře jsou vnímány jako nežádoucí, zatímco v jiné jsou v souladu s normou. Relativistický model tedy posuzuje patologické jevy v konkrétním prostředí, společnosti, kultuře, ve které k nim dochází. (Fischer, Škoda, 2009)

Rizikovým chováním myslíme takové chování jedince, v jehož důsledku prokazatelně dochází k nárůstu výchovných, sociálních a zdravotních rizik pro společnost nebo jedince. Důvodem je jednak zaměřenost významu termínu „rizikové chování“ na jedince či menší ohraničenou skupinu a druhým důvodem je skutečnost, že rizikové chování ve školní praxi nemusí vždy představovat nebezpečí pro společnost. Rizikové chování je posuzováno primárně z pohledu na takto konajícího jedince a až sekundárně na společnost. Též je nutné jasně určit a vyjmenovat, čím a jak dochází k újmě na zdraví v nejširším slova smyslu. Je důležité vymezit, co je obsahem rizikového chování, jak toto rizikové chování vyhledat, předcházet mu, potlačit ho v samotných začátcích, eliminovat ho, snížit dopady na jedince a okolí. (Miovský, 2010)

1.6.2 Syndrom rizikového chování

V posledních letech se objevuje tzv. syndrom rizikového chování. Jde o jakousi formu životního stylu, která zahrnuje několikero projevů rizikového chování společně, a v komunitě mládeže a

dospívajících se stává uznávanou, ba přímo bývá považována za normu. Nejčastěji se tímto způsobem propojuje konzumace alkoholu, kouření cigaret, užívání marihuany, užívání stimulantů v podobě energetických nápojů, extáze, předčasné zahájení sexuálního života. V některých skupinách bývají obsahem i delikventní chování, vandalismus, krádeže apod. Bohužel se stále častěji ukazuje souvislost, že pokud se jedinec chová rizikově v jedné z oblastí rizikového chování, má tendence chovat se podobně i v ostatních rizikových oblastech. (Miovský, 2010)

Rizikové chování rozdělujeme na těchto devět oblastí: záškoláctví, šikana, extrémně rizikové sporty a rizikové chování v dopravě, rasismus a xenofobii, negativní působení sekt, sexuální rizikové chování, závislostní chování, poruchy příjmu potravy, poruchy a problémy propojené se syndromem CAN (Miovský, 2010) S ohledem na téma bakalářské práce se nabízí předpoklad, že nejčastější výskyt rizikové chování v době distanční výuky byla možnost záškoláctví, závislostní chování a kyberšikana (Výzkumné šetření ČŠI, 2021).

1.6.3 Záškoláctví

Za záškoláctví je považována neomluvená nepřítomnost žáka či studenta ve škole. Žák úmyslně a bez omluvy zanedbává školní docházku, čímž porušuje školní řád a zároveň jde o provinění proti zákonu č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním a vyšším odborném vzdělávání, který ustanovuje pravidla pro povinnou školní docházku.

V současné době je povinná školní docházka 9 let. Povinností zákonných zástupců je přihlásit dítě ke vzdělávání do ZŠ od 1.9. – začátek nového školního roku a to, pokud dítě dosáhne do 31.8. daného roku, věku 6 let. Výjimkou je dítě, které získá na základně podané žádosti rodičů, doporučení ošetřujícího lékaře a doporučení PPP odklad školní docházky. Od 1. 9. 2017 je též povinné předškolní vzdělávání v MŠ pro děti, které k 31. 8. dosáhnou věku 5 let. Nepřítomnost dítěte na vzdělávání je nutno písemně či elektronicky omluvit zákonným zástupcem. Zákonný zástupce je povinen do 3dnů od zahájení nepřítomnosti oznámit důvod nepřítomnosti žáka na vzdělávání. (Školský zákon, č.562/2004)

Prevencí záškoláctví je evidence školní docházky školským zařízením a včasná spolupráce se zákonnými zástupci žáka při podezření na záškoláctví. (Miovský, 2010)

1.6.4 Šikana, extrémní projevy agrese, kyberšikana

Nejčastějším projevem rizikového chování na školách je šikana. Za šikanování je považováno zlomyslné obtěžování, pronásledování, týrání, napadání, které může mít mnoho různých forem. Šikanování je forma patologického chování, které obsahuje prvky agresivity a manipulace „silnějším“ jedincem či skupinou vůči „slabšímu“ jedinci či skupinám.

Obětí šikany se může stát kdokoliv, ale zpravidla to bývá jedinec, který se nějakým způsobem odlišuje od ostatních, spíše většiny kolektivu. Oběť šikany je dost častou stranou kolektivu. Může to být třeba způsobeno jiným chováním, jinými zájmy, hodnotami, vzhledem, jinou národností či rasou atd. (Miovský, 2010)

Agresorem bývá „dominantnější“ jedinec, který si svých chování vůči „slabšímu“ posiluje vlastní ego. Často se stává, že v jednom kolektivu byl obětí a v jiném naopak agresorem. Svým jednáním vůči slabšímu se snaží zalíbit v kolektivu a získat na svou stranu většinu, stát se „kápem“. Nejčastějšími projevy šikany jsou slovní útoky v podobě pomluv, nadávek a vyhrožování, které se pak stupňují přes poškozování věcí a krádeže, až na ve fyzické napadání, útoky. V posledních letech došlo k velkému rozvoji informačních technologií. Společnost stále častěji využívá internet, mobilní telefony a jiná zařízení. S využíváním těchto IT zařízení však začalo též stoupat riziko jejich zneužívání. V souvislosti se šikanou se jedná o tzv. kyberšikanu, kdy se agresivní chování vůči jedinci přesouvá do webového rozhraní. Jde například o

zneužívání jména, fotografií, dostupných informací, anonymní výhrůžky, aj. (Prevence rizikového chování, 2014)

Distanční výuka poskytla bohužel velký prostor právě pro využití kyberšikany. Děti a mládež hledaly alternativní zábavu v době, kdy byl omezen sociální kontakt a webové prostředí pro ně bylo dobře dostupné a mylně anonymní. Policie ČR zmiňuje jako nejčastější pořizování zvukových záznamů, videí či fotografií, jejich upravování a následné zveřejňování s cílem poškodit vybranou osobu a též zasílání urážlivých zpráv či pomluv prostřednictvím chatovacích místností apod. (policie.cz)

1.6.5 Rizikové sporty a rizikové chování v dopravě

Jedná se o poměrně mladou a méně rozšířenou formu rizikového chování, i když v posledních letech její závažnost stoupá. Vliv na vzestup atraktivity rizikových sportů a rizikového chování v dopravě s sebou nese i dostupnost IT technologií, možnost sdílení videí a fotek z těchto činností. Závažnost je v tom, že účastník záměrně svým chováním v dopravě nebo sportovní činnosti ohrožuje své zdraví, zdraví dalších osob či případně cizí majetek, přírodu. Sdílením těchto aktivit pak nepřímo nabádá k podobným aktivitám další jedince či skupiny. Za nejčastější činnosti zde zahrnujeme například řízení pod vlivem psychotropních látek, snowboardové či lyžařské sjezdy v lavinových oblastech, extrémní sjezdy horských kol bez ochranných pomůcek, lezení po budovách bez jištění a lezeckého vybavení apod. (Prevence rizikového chování, 2014)

1.6.6 Rasismus a xenofobie

Rizikové chování tohoto druhu pramení z následujících vysvětlení a zahrnuje je v podstatě ve všech částech v různé míře. Můžeme zde nalézt několik odborných termínů, které přesněji charakterizují určité chování. Nejčastěji se setkáváme s termínem rasismus. Je to názor, který tvrdí, že někteří lidé jsou nadřazení a jiní méněcenní z důvodů příslušnosti k určité rase. Xenofobie zahrnuje chování se strachem ze všeho neznámého a cizího – především z cizinců, jejich kultury, náboženství, zvyků apod. Tento strach začíná odporem, nepřátelstvím nedůvěrou a může přejít až v nenávist. Rasová diskriminace je chování, které znevýhodňuje práva jiného člověka z důvodů jeho etnického, národního nebo rasového původu.

Antisemitismus je zaujatost různého charakteru proti Židům. Nacionalismus je politický směr a ideologie vycházející z přesvědčení o výjimečnosti a zpravidla i nadřazenosti vlastního národa, upřednostňující národnostní princip před občanským. Nacionalisté odmítají rovné uplatňování lidských a občanských práv. (Mareš, Smolík, 2010)

Rizikové chování tohoto druhu tedy podporuje rasové nesnášenlivosti, netolerantnosti vůči menšinám a rasové nerovnosti v jakémkoliv slova smyslu. Rasismem a xenofobií rozumíme takové chování, které podporuje rasovou nesnášenlivost, netolerantnost vůči menšinám a rasové nerovnosti v jakémkoliv slova smyslu. (Miovský, 2010)

1.6.7 Negativní působení sekt

Sektou v kontextu s rizikovým chováním rozumíme ohraničenou sociální skupinu, jejíž členové sdílejí ideologický koncept, jehož prostřednictvím se skupina vymezuje vůči svému okolí. Vlivem těchto ideologií dochází u členů skupiny k postupné sociální izolaci, manipulaci a ztrátě soukromí. V současné době se od pojmu sekta upouští a používají se pojmy jako „nová náboženská hnutí“ nebo „alternativní religiozita“, a to z důvodů předpojatého negativního vnímání významu tohoto slova. Stejně či podobné pocity jsou evidovány i u těchto nově užívaných označení. Rizikovost příslušnosti k sektě není také omezena na skupiny explicitně náboženské. O výskytu sekt a členů této rizikové skupiny je dle dostupných statistik a průzkumů poměrně málo informací. Též zájem žáků a studentů o informace k této

problematicke je nízký. Rizika v příslušnosti k sektám se vyskytují ve všech oblastech života – psychologické (nízké sebevědomí), ekonomické, sociální (málo sociálních vztahů, závislost na skupině, tabuizovaná témata), zdravotní (např. zákaz podstoupit očkování) aj. (prevence-praha.cz)

Schlichtsová (2018) zmiňuje postoj české společnosti k náboženství, který je mylně pokládán za ateistický. Ve školách se setkáváme s nízkým počtem žáků, kteří se s rodinou hlásí k oficiálnímu náboženství, chodí do kostela apod. Naproti tomu je velká část dětí a žáků z rodin, které uznávají různé alternativní životní postoje a styly. Tyto styly a postoje jsou v dnešní společnosti jistou alternativou příslušnosti k náboženství. Rizikové jsou především pro děti a mládež, kterým se dostává od takto smýšlejících rodin mnoho informací, které dítě nemůže být schopno pochopit. Mezi tyto postoje můžeme zařadit např. veganství, odmítáče očkování a lékařské zdravotní péče, ale daly by se sem zařadit i tzv. biomatky, příznivce domácího vzdělávání aj. Děti z těchto rodin se pak mohou častěji stát obětí šikany, častěji mívají poruchy příjmu potravy, neřídka bývají přenašeči respiračních onemocnění např. odmítáči roušek a onemocnění covid jako takového. (MŠMT, 2020)

1.6.8 Sexuální rizikové chování a nevhodné projevy sexuality

Jako rizikové sexuální chování označujeme projevy spojené s intimním a pohlavním životem dětí, které přináší rizika zdravotní, sociální, psychologická, aj. Mezi tyto projevy patří předčasné zahájení sexuálního života, promiskuitní chování, poskytování sexu za peníze či jinou úplatu, nechráněný pohlavní styk s náhodnými známostmi, rizikové, násilné či krvavé sexuální praktiky, nepřiměřené projevy sexuality např. odhalování na veřejnosti aj.

Vlivem využívání moderních IT se oblast rizikového sexuálního chování rozrostla ještě o další, kde se tyto technologie využívají. Jedná se o zveřejňování svých intimních fotografií či videí na internetu, zasílání svých intimních fotografií či videí mobilním telefonem, zvýšenou konzumaci – sledovanost pornografie před 15. rokem života, zasílání nevyžádaného erotického obsahu a pornografie dalším osobám. Pořizování a zveřejňování intimních fotografií či videí nese vysoké riziko budoucího nejen digitálního zneužití. Takové případy vyvolávají v oběti závažné psychosomatické a psychosociální dopady.

Dalším závažným tématem v tomto rizikovém chování je zaměření na sexuální orientace jedince. Sexuální orientace je celoživotně neměnný, nositelem nezapříčiněný a biologicky předurčený stav. Rizikové chování se však pojí se všemi možnostmi sexuální orientace. (prevence-praha.cz)

1.7 Minimální preventivní program

Na základě Školního preventivního programu je metodikem prevence každoročně na příslušný školní rok vypracován Minimální preventivní program (dále MPP). Tento MPP vychází vždy z aktuální situace na škole a reflektuje evaluaci předchozího Minimálního preventivního programu. Významná je opět spolupráce s výchovným poradcem, školním psychologem i s ostatními pedagogickými pracovníky školy. Pro vytvoření účelného Minimálního preventivního programu je vhodné držet se zavedené struktury pro jeho zpracování.

1.7.1 Minimální preventivní program v zákonech a vyhláškách

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, dále jen MŠMT³ vydalo Metodický pokyn ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci sociálně patologických jevů u dětí a mládeže č.j. 14514/2000-51 platný od 1.1. 2001.

Na základě tohoto dokumentu školy a školská zařízení vypracovávají tzv. Minimální preventivní program, který vymezuje role jednotlivých institucí a poprvé v českém školství definuje funkci metodika prevence.

Prioritně je tento metodický pokyn zaměřen na prevenci šikanování žáků škol a školských zařízení, který se v té době jevil jedním z největších problémů na školách. S pozorováním tohoto negativního jevu bylo jasné, že se zárodky šikany objevovaly právě ve školním prostředí a odtamtud se přenášely mimo školy a školská zařízení. Zároveň bylo zjištěno, že pokud se školy zaměří na prevenci výskytu šikany, její výskyt významně klesá a nepřenáší se do společnosti mimo školy. Na základě průzkumů prováděných Českou školní inspekcí prostřednictvím dotazníkových šetření a praktických návštěv škol a školských zařízení se objevoval názor, že pokud se zamezí agresivnímu chování dětí a mládeže právě v tomto školním období, sníží se výskyt rizikového chování a často následné kriminality v dospělém věku těchto jedinců. (MŠMT, Metodický pokyn 14514/ 2001)

Konkrétním metodickým pokynem k problematice šikanování je MP č.j. 28275/2000-22 k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení, který navazuje na výše uvedený.

MŠMT vydávalo následně další metodické pokyny zaměřené na jednotlivé jevy rizikového chování a jejich zapracování do preventivních programů škol a školských zařízení.

Významným dokumentem v tomto ohledu je pak vyhláška č.72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, kde je v § 7 Škola (3) uvedeno:

Škola zpracovává a uskutečňuje program poradenských služeb ve škole, který zahrnuje popis a vymezení rozsahu činností pedagogických pracovníků,....preventivní program školy zahrnuje strategie předcházení školní neúspěšnosti, šikaně a dalším projevům rizikového chování. (vyhláška č.72/2005 Sb.)

³ MŠMT Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

1.7.2 Primární prevence ve školách

Dle výše zmíněných vyhlášek č.72 /2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských zařízeních, má každá škola a školské zařízení povinnost poskytovat bezplatně poradenské služby dětem, žákům, studentům, jejich zákonným zástupcům, školám a školským zařízením.

Zodpovědnost za poskytování těchto poradenských služeb je na řediteli školy či školského zařízení. Služba je zpravidla zabezpečena spoluprací výchovného poradce dané školy a školního metodika prevence. Tito pak nadále spolupracují především s třídními učiteli a dalšími pedagogickými i nepedagogickými pracovníky školy.

Primární prevence konkrétních škol a školských zařízení zohledňuje vždy prostředí, na které bude aplikována. Jako Školní preventivní strategie-Školní preventivní program je součástí dokumentu Školního vzdělávacího programu. Je tvořen jako dlouhodobá, v místních podmínkách snadno uskutečnitelná, primární strategie, která využívá dostupných časových, personálních, finančních a jiných možností konkrétní školy. Zaměřuje se na dlouhodobé i krátkodobé cíle v prevenci rizikového chování, jejím úkolem je oddalovat, bránit či snížit výskyt rizikového chování, odhalit případné problémy jejich výskytu v konkrétním prostředí a odhalit jedince, kteří by mohli být ohroženi, zaměřit se na jejich podporu, začlenění. (vyhláška č.72/2005 Sb.)

1.7.3 Tvorba Minimálního preventivního programu

Pro vytvoření MPP musí školní metodik prevence dodržet několik níže popsaných bodů, které jsou nezbytnou složkou programu nebo mapují situaci, ze které tvůrce programu bude vycházet. Jsou zde zmíněny s ohledem na praktickou část, kdy sledovaná situace na školách naskýtal možné přetvoření některých částí MPP.

1.7.3.1 Identifikační údaje

Uvádí se zde základní údaje školy či školského zařízení dle rejstříku škol a kontaktní údaje na další odpovědné pracovníky za MPP.

1.7.3.2 Rozdělení odpovědnosti začlenění MPP

Ředitel školy – podpora, vytvoření, realizace, kvalita MPP

Školní metodik prevence – koordinace přípravy a realizace MPP

Pedagogičtí pracovníci – začlenění jednotlivých témat do výuky

Třídní učitel – naplňování MPP v kolektivu třídy, evaluace

Žáci – spolupráce na realizaci MPP případně příprava témat dle věku žáků

Oblastní metodik prevence – odborná a metodická pomoc pro ŠMP, spolupráce s jinými organizacemi

1.7.3.3 Analýza prostředí

Analýza konkrétního prostředí a předchozího MPP je velmi důležitá, protože z ní získáváme konkrétní cíle a potřeby, na které je nutné zaměřit pozornost. Analýza se zaměřuje na tyto body:

- nejrozšířenější projevy rizikového chování
- programy a projekty, které se v minulosti osvědčily
- možnosti spolupráce s organizacemi orientovanými na prevenci

- personální možnosti školy
- možnosti spolupráce s rodiči
- možnosti finanční
- silné a slabé stránky školy (SWOT analýza)

1.7.3.4 Témata primární prevence

Obsah MPP je zaměřuje na uvedená témata a uvádí jejich stručný popis

1. prevence drogových závislostí, alkoholismu, kouření
2. prevence šikany
3. prevence projevů xenofobie, rasismu, antisemitismu
4. prevence rizikového sexuálního chování a závažných virových onemocnění
5. prevence sexuálního zneužívání a týrání – sexuální výchova
6. prevence kriminality a delikvence
7. právní odpovědnost
8. prevence záškoláctví
9. zdravý životní styl
10. prevence vzniku poruch příjmu potravy
11. ekologie
12. prevence virtuálních drog-patologické hráčství a závislost na počítačových hrách

1.7.3.5 Definice cílů a ukazatelů úspěchu

U jednotlivých témat je nutné vytyčit konkrétní cíle, kterých chceme dosáhnout. Na tento problém nalézá ŠMP odpovědi z analýzy prostředí a evaluace předchozího MPP. Při správné formulaci cílů je důležité:

- konkrétní pojmenování cíle – např. snížení počtu záškoláctví v 9. ročníku
- termín - max. 1 školní rok, ale lze různá časová období
- možnosti školy – prostorové a finanční
- možnosti personální – koho a jakým způsobem využiji k dosažení cílů – jednotlivce, organizaci aj.
- kritéria – podle nichž poznáme dosažení cíle – pojmenuji dílčí ukazatele, pomocí nichž dochází k uskutečňování cíle

1.7.3.6 Činnosti a aktivity

Po vymezení jednotlivých cílů je nutné vytvořit plán činností a preventivních aktivit, které pomohou k jeho dosažení. Činnosti je třeba rozložit efektivně k potřebným skupinám žáků, je nutné zohlednit časový horizont, finanční náročnost jednotlivých aktivit i personální zabezpečení či spolupráci s příslušnou organizací, která se zaměřuje na tyto aktivity pro školy.

1.7.3.7 Spolupracující odborníci

Z předchozího bodu vyplývá přehled spolupracujících organizací a odborníků podílejících se na prevenci rizikového chování ve škole.

1.7.3.8 Plán vzdělávání ŠMP

Vzdělávací a školící centra při školských poradenských zařízeních nabízejí celou řadu možností akreditovaných kurzů a dalšího vzdělávání pro ŠMP. Informovanost a přehled ŠMP v dané

problematice rizikového chování a orientace v nových poznatcích je jedním z úkolů této funkce. Jen tak, lze dále informovat ostatní pedagogy a společně předcházet nežádoucím projevům rizikového chování.

1.7.3.9 Presentace

Důležitou součástí MPP je vymezit způsob, kterým budou jednotlivá témata prezentována žákům, kolegům i rodičům. Jedná se o různé formy přednášek, skupinových her, zážitkových kurzů, aj.

1.7.3.10 Evaluace

Hodnotit průběh MPP lze různými způsoby se zapojením ostatních pedagogických pracovníků. Lze mapovat jednotlivé aktivity, případně časové úseky. (Slavíková, 2020)

1.8 Koronavirová pandemie a její vliv na výuku v ČR

1.8.1 Onemocnění COVID- 19

Sdělovací prostředky v podobě rozhlasových a televizních stanic, denní tisk i internet informovali koncem roku 2019 o skutečnosti, že se v Číně v oblasti Wu – chanu objevilo mnoho vážných onemocnění chřipkou s nutností hospitalizace a velice častou úmrtností. Dle WHO (2020) vědci identifikovali původce tohoto onemocnění a nazvali ho SARS COVID – 19. Bylo zjištěno, že virus způsobuje vážné dýchací potíže provázené vysokými horečkami a na léčbu onemocnění nezabírají žádné známé léky. Zejména pacienti staršího věku vykazovali velmi těžký průběh nemoci a často na následky onemocnění COVID -19 zemřeli. (WHO , MZČR, 2020)

Z Číny se virus rozšířil do dalších světadílů. Do Evropy, a hlavně k nám do ČR, se virus dostal zejména přes severní Itálii. Odtamtud se nakazilo začátkem března 2020 několik Čechů, kteří do zasažené oblasti odjeli na zimní dovolenou. Nákaza se objevila i u pendlerů a též u dopravců z Německa, Rakouska a dalších zemí Evropy.

V březnu 2020 propukla celosvětová pandemie. SARS COVID – 19 se začíná objevovat i pod názvem koronavir či koronavirus. Vlády jednotlivých zemí se ve spolupráci s WHO snažily ochránit své obyvatelstvo tak, aby se co nejdříve zastavilo šíření viru. Vědci a výzkumní pracovníci se podíleli na nalezení léků a prostředků k zastavení nákazy. Lékaři, virologové a jinými odborníky bylo prokázáno, že virus tohoto onemocnění se šíří zejména kapénkovou infekcí, ale i jinými způsoby, a je přenosný z člověka na člověka. Dne 11. 3. 2020 prohlásila WHO šíření koronaviru za pandemii. (MZČR, 2020)

1.8.2 Vliv pandemie na situaci ve školách a školských zařízeních

10. březen 2020

Aby se zabránilo dalšímu šíření infekce a co nejvíce se omezila možná a WHO předpokládaná mutace viru došlo k uzavření hranic pro běžné občany, v jednotlivých zemích světa k omezením různého stupně. V České republice došlo nejdříve k zákazu pořádání kulturních a sportovních akcí s účastí nad 100 osob a uzavření všech základních, středních, vyšších a vysokých škol v České republice do odvolání s platností od 10. března 18:00 hod. Jazykových škol s právem státní jazykové zkoušky, základních uměleckých škol a mateřských škol se uzavření netýkalo, ale bylo jim doporučeno.

13.březen 2020

Dnem 12.3. 2020 vyhlásila vláda v čele s předsedou vlády Andrejem Babišem v souladu s čl. 5 a 6 ústavního zákona č. 110/1998 SB., o bezpečnosti České republiky, pro území České republiky z důvodů ohrožení zdraví v souvislosti s prokázáním výskytu koronaviru/ označovaný jako SARS CoV-2/ na území České republiky nouzový stav od 14:00 hodin dne 12. března 2020 na dobu 30 dnů. (usnesení vlády ze dne 12.3.2020)

Přijata byla i tato opatření:

- zákaz všech veřejných i soukromých akcí s více než 30 účastníky; výjimkou jsou zasedání či schůze ústavních orgánů, orgánů veřejné moci či soudů a pohřby
- omezení otevírací doby restauračních zařízení, která musí být zavřena mezi 20.00 a 6.00
- zákaz vstupu veřejnosti do posiloven, na koupaliště, do bazénů, solárií, saun, hudebních a sportovních klubů, zábavních zařízení, wellness, knihoven, galerií; tento zákaz se netýká venkovních sportovišť
- od páteční půlnoci se zavádí na německé a rakouské hranici hraniční kontroly, přechod bude možný jen na 11 stanovených hraničních přechodech;
- zákaz vstupu pro občany z rizikových zemí: Číny, Jižní Koreje, Íránu, Itálie, Francie, Španělska, Německa, Švýcarska, Norska, Dánska, Holandska, Švédsko, Velké Británie, Belgie a Rakousko
- zákaz cestování českých občanů do zmíněných rizikových zemí
- zákaz přeshraniční osobní dopravy v dopravních prostředcích s kapacitou nad 9 osob – především tedy osobní autobusové a vlakové dopravy

29. březen 2020

Velmi ožehavým tématem v pedagogických kruzích probíraných převážně na sociálních sítích bylo tou dobou zavření škol mateřských. Na ty došlo ve většině případů koncem měsíce března, ale z pozice MŠMT bylo rozhodnutí uzavření MŠ ponecháno na zřizovateli. Nařízením ministerstva školství přešly školy na tzv. distanční výuku, která však nebyla povinná pro žádné dítě, na které se vztahovala povinnost plnění školní docházky. Tato výuka byla nejednotná. Školy, žáci ani rodiče nebyli připraveni na úskalí, které s sebou distanční výuka přinášela. Jako jednou z forem distanční výuky se využívalo on-line vzdělávání, dále zadávání prací přes e-mail rodičů či samotných žáků a studentů. V některých případech se dětem dávaly nakopírované materiály, jinde si je rodiče a studenti tiskli samostatně doma. Někteří vyučující natáčeli videa ze svých přednášek z prázdných tříd, někteří pracovali on-line z domácích podmínek. Velká část z těchto materiálů je volně dostupných na sociálních sítích a k volně k dispozici pro ostatní pedagogy, na kanálu YouTube, Facebook, apod.

MŠMT vydalo koncem března 2020 Manuál s doporučenými postupy pro školy pro období vzdělávání na dálku dostupných na webových stránkách MŠMT a školám zaslaným prostřednictvím datových schránek.

25.květen 2020

Opětovné otevření škol a školských zařízení bylo ministerstvem učeno na 25. května 2020. Základní školy prvního stupně mohli umožnit prezenční vzdělávání žáků, avšak bylo nutné dodržet opatření stanovená Ministerstvem zdravotnictví distribuovaná školám prostřednictvím MŠMT. Tato opatření se týkala např. nošení roušek ve společných prostorách školy, dodržení rozestupů, větrání prostor tříd aj. Z prezenční výuky ve školách pak byli oprostěni a uvolněni žáci, kteří sami byli v rizikové skupině lidí ohrožených následky onemocnění COVID 19 nebo žili ve společné domácnosti s touto rizikovou osobou. Tito děti, žáci a studenti se nemuseli aktivně účastnit prezenční výuky a jejich nepřítomnost byla omluvena. (nařízení MŠMT Informace k provozu škol a školských zařízení – květen, 2020)

1.8.3 Druhá vlna pandemie v ČR

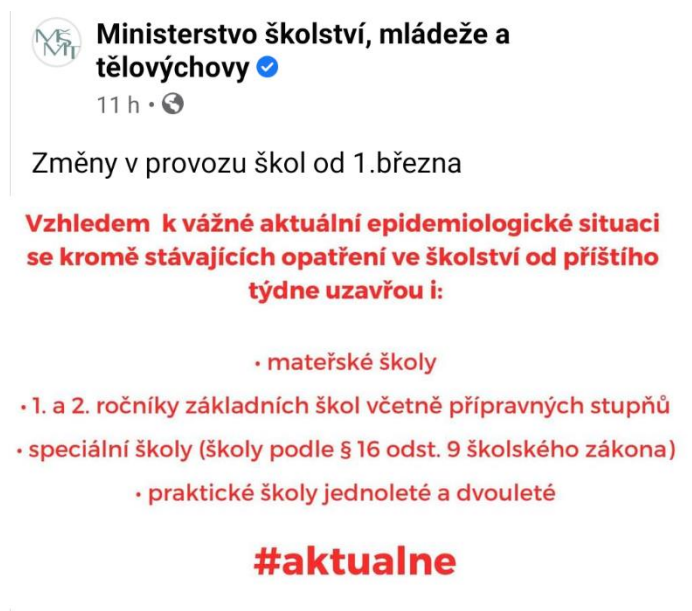
S novým školním rokem 2020/21 nastalo opětovné otevření všech stupňů vzdělávání. Ne všechny školy však otevřely hned 1. 9. jak je zvykem, neboť již na konci prázdnin se objevilo několik nakažených pracovníků škol koronavirem a celý kolektiv musel do nařízené karantény. Takto se to v průběhu měsíce září a začátku října praktikovalo na různých školách naskrz všemi částmi školského vzdělávacího systému ČR v různé míře. Ministerstvo školství vydalo před zahájením školního roku nařízení o bezpečnostních opatření – nošení roušek, použití dezinfekce, časté větrání apod., aby se zamezilo dalšímu šíření koronaviru a školy mohly nadále fungovat. Také vydalo pokyny k případné opětovné distanční výuce. K velké nechuti obyvatelstva byly na distanční formu vzdělávání převedeny napřed střední školy a druhé stupně základních škol. **Od 14. 10. 2020** byl na distanční formu vzdělávání převeden i první stupeň základních škol, víceletá gymnázia a vysoké školy. Výjimkou byly pouze školy speciální, kde se vzdělávají žáci se speciálními potřebami a různými stupni podpůrných opatření a školy mateřské. **Od 2. listopadu** se uzavření a distanční vzdělávání převádí i do škol speciálních a jediné dostupné běžné vzdělávání probíhá na úrovni škol mateřských. Návrat žáků do škol

začal dle nařízení MŠMT (Informace k provozu škol a školských zařízení, listopad 2020) postupně. Nejdříve se školy otevřely pro žáky prvních a druhých tříd, a to **od 18. listopadu 2020**, od následujícího týdne byli postupně do škol k prezenční výuce puštěni žáci dalších ročníků ZŠ a studenti středních škol. (nařízení MŠMT, 2020)

1.8.4 Třetí vlna pandemie v ČR

Předvánoční období a čas vánočních prázdnin přinesl opět zvýšený výskyt onemocnění covid. Z tohoto důvodu bylo **v lednu 2021** povoleno prezenční vzdělávání pro žáky pouze prvních a druhých tříd, mateřských škol a žáků škol speciálních. V únoru dochází opět k výraznému zhoršení epidemiologické situace a pro žáky, kteří se účastnili prezenční výuky, bylo nařízeno nošení chirurgických roušek pro děti do 15 let. Ostatní měli povinnost zakrytí dýchacích cest respirátorem. (Informace pro školy a školská zařízení – roušky, MŠMT, únor 2021).

V březnu 2021 došlo opět k úplnému uzavření škol a školských zařízení a přechodu na distanční výuku. Tentokrát se uzavření vztahovalo na všechny školy a školská zařízení.

Obrázek 1

Informace ze sociálních sítí MŠMT zdroj: www.facebook.com/msmtcr

Významným rozdílem oproti první vlně epidemie a následném uzavření škol byla od počátku školního roku 2020/2021 povinnost dětí, žáků a studentů škol, kteří plnili povinnou školní docházku či povinné předškolní vzdělávání, účasti na distanční výuce. Za účast těchto dětí na distanční výuce odpovídali zákonní zástupci.

Období distanční výuky pro žáky a studenty bylo od počátku roku 2021 vůbec nejdelší. Návrat dětí a žáků do škol byl naplánován **od 12. dubna** a byl provázen řadou omezení a za dodržování bezpečnostních opatření dle nařízení MZČR.

Opatření pro bezpečný provoz škol

- povinné testování Ag testem

- do MŠ umožněn vstup pro děti plnící povinné předškolní vzdělávání a děti rodičů pracujících v IZS
- rotační způsob prezenční výuky pro vybrané skupiny žáků ZŠ – 1. a 2. třída, malotřídní škola, školy speciální a praktické
- dodržení homogenity tříd
- intenzivní větrání tříd
- používání dezinfekce rukou a povrchů
- dodržování rozestupů
- „Pokud se dítě, žák nebo student z této vybrané skupiny odmítne sám otestovat, pak není možné, aby byl osobně přítomen na vzdělávání, protože zde není předpoklad toho, že není nemocen COVID-19. Tito žáci (děti, studenti) budou ze vzdělávání omluveni s tím, že se doporučuje školám, aby žáky (děti, studenty) v rámci svých možností vzdělávaly. Zde je tedy situace obdobná tomu, když dítě, žák nebo student z důvodu jakéhokoliv onemocnění zůstane doma. Pokud dítě, žák nebo student testování odmítne, bude se jednat o omluvenou absenci.“(nařízení MŠMT)

Další rozvolňování pro žáky základních a studenty středních škol bylo naplánováno na 3. květen 2021. Nástup těchto žáků a studentů však nebyl hromadný, ale probíhal rotačním způsobem, kdy část žáků zůstávala týden na distanční výuce a následující týden se účastnila výuky prezenční. Tato omezení včetně povinného nošení roušek a respirátorů trvalo až do počátku měsíce června.

Studenti maturitních ročníků středních škol měli prezenční výuku týden v lednu. Po dalším omezení výuky a přechodu na distanční výuku se již k prezenčnímu studiu na svých školách nevrátili.

1.8.5 Školní rok 2021/2022

Pandemie koronaviru pokračovala i do nového školního roku. Ukázalo se, že očkování, které bylo zahájeno počátkem roku 2021 má značný vliv a očkované jedince významně chrání proti vážnému průběhu onemocnění a možné hospitalizaci. (studie WHO, MZČR, 2021)

Od března 2021, kdy MŠMT umožnilo přednostní očkování proti onemocnění covid 19 pedagogickým i nepedagogickým pracovníkům školství, byli proočkováni všichni zájemci o tento typ ochrany proti onemocnění. Od léta 2021 umožnilo MZČR i očkování pro děti od 12 let. Děti ve věku od 5 let je možné nechat proočkovat proti onemocnění covid 19 od prosince 2021. Proočkovanost měla vliv na šíření onemocnění a na následná opatření, která byla školám a školským zařízením doporučena a nařízena od KHS, MŠMT a MZČR. Školy se v tomto školním roce nevyhnuly distanční výuce, tato však již nebyla plošná pro celou ČR. Jednalo se o třídy, či školy, kterým byla nařízena karanténa KHS. (nařízení MŠMT, 2021)

Od počátku školního roku bylo nutné dodržovat opatření doporučená MZČZ jako nošení roušek a respirátorů, dále testování žáků a studentů, aj. Velký výskyt onemocnění byl zaregistrován koncem roku 2021 a v lednu 2022. Během měsíce ledna se v Čechách objevil nový typ nazývaný Omicron. Onemocnění tímto virem se ukazuje jako mírnější oproti předchozím variantám onemocnění Covid 19 a to tak, že od 14. dubna 2022 je MZČR

vyžadováno pouze opatření nošení respirátorů a roušek pouze v prostorách zdravotnického zařízení.

1.9 Distanční výuka

1.9.1 Prezenční typ studia

Prezenčním vzděláváním či formou vzdělávání je rozuměna výuka či studium, kdy děti, žáci a studenti dochází do škol či školského zařízení. Uskutečňuje se ve všedních dnech, dopoledne i odpoledne. Dříve se pro tuto formu vzdělávání užíval termín denní studium. Výuka probíhá formou přednášek, kurzů, cvičení, seminářů, praxí, laboratorních prací apod. Předpokladem prezenční formy vzdělávání je přímý kontakt žáka, studenta a pedagoga.

1.9.1.1 Nepřítomnost na prezenční výuce

Pro studenty VŠ je povinností účastnit se povinných seminářů, případnou absenci je nutné omluvit. Absence nesmí překročit povolený počet %. Studenti středních a žáci základních škol mají povinnost účastnit se výuky dle rozvrhu, který je vždy sestaven dle ŠVP dané školy a ročníku. Případná nepřítomnost ve výuce musí být omluvena. Žáky a studenty omlouvá z pravidla zákonný zástupce (školský zákon). Případná vysokoprocenní absence žáka se řídí Školním řádem navštěvované školy. Povinné předškolní vzdělávání v mateřských školách probíhá též prezenční formou. Případná absence musí být písemně omluvena (školský zákon). Pro děti v mateřských školách, které se neúčastní povinného předškolního vzdělávání, není povinná každodenní účast v mateřské škole. Pravidla docházení do zařízení jsou dle školního řádu dané MŠ.

1.9.2 Externí typ studia

Distanční výuka neprobíhá v učebnách a není vyžadována osobní účast pedagogů a studentů na výuce. Při distanční výuce dochází ke kombinaci samostatné práce, týmové práce, práce s technologiemi a projektové činnosti. (Plaga, 2021) Distanční výuka přináší možnost studia, přednášek a setkávání prostřednictvím moderních technologií v libovolných místech a čase. První zmínka o distanční výuce je zmíněna v příloze číslo 3.

1.9.3 Možnosti distanční výuky

Distanční výuka byla v době koronavirové pandemie realizována převážně webovým prostředím. V počátcích pedagogové zadávali úkoly a práce často prostřednictvím e-mailové korespondence rodičů žáků, a to tak, že se zadaly úkoly a žáci je měli samostatně vypracovat. Se zavedením povinné účasti na distanční výuce (září 2021) přešla velká část distanční výuky na on-line možnosti s převážným využitím digitálních technologií. Školy žákům zapůjčovaly zařízení – notebooky, tablety, aby se žáci byli schopni zúčastnit on-line hodin. (nařízení MŠMT, 2021)

Off-line možnosti distanční výuky

- probíhá na dálku
- neprobíhá přes internet
- nepotřebuje ve větší míře digitální technologie
- telefon, pošta, fax

On-line možnosti distanční výuky

- vzdělávání na dálku
- probíhá přes internet
- využívá digitálních technologií
- videokonference, e-mail, nahraná videa

Asynchronní on-line výuka

Při asynchronní výuce pracují žáci a studenti on-line, ale ve svém zvoleném čase a vlastním tempem, na zadaných úkolech. Nepotkávají se společně. Tato forma výuky je vhodná tam, kde není možné zajistit všem účastníkům stejné podmínky. Asynchronní výuka hojně využívá ke komunikaci se studenty různých možností korespondence e-mail, pošta, kopírované materiály k vyzvednutí rodiči žáků na školách. Časté jsou zde doporučení na aplikované odkazy na vzdělávací pořady a videonahrávky dostupné na webovém prostředí např. videa vytvořená pedagogy na YouTube a na Facebooku. Jedním ze vzdělávacích pořadů v televizním vysílání pro děti je UčíTelka, který se začal na obrazovkách objevovat během první distanční výuky a na obrazovkách již zůstal. Svou nezastupitelnou roli zde hrají i výukové programy a interaktivní učebnice, které byly v době distanční výuky běžně dostupné pro všechny žáky a studenty s připojením na internet. (Silcom.cz, NNS.cz a jiné firmy zpřístupnili zdarma své jinak placené produkty)

Synchronní on-line výuka

Výuka probíhá dle předem stanovené rozvrhu času setkání. Dle doporučení by neměla přesáhnout tři vyučovací hodiny za sebou. Tato výuka je náročná na internetové připojení a technické vybavení žáků. Synchronní on-line výuka využívá zejména videokonference a videohovory. Vyučovací hodiny s žáky probíhaly prostřednictvím aplikací Teams, E-learning, Google Meet, Messenger, WhatsApp aj. Některé školy využívaly aplikace speciálně vytvořené pro distanční výuku např. skolavpyzamu.cz, školské portály, aj. (MŠMT, 2021)

2 PRAKTICKÁ ČÁST

2.1 Cíl výzkumného šetření

Cílem této bakalářské práce je zjistit a popsat změny v činnostech metodiků prevence na jednotlivých stupních škol v ČR způsobené epidemií Covid-19 a následnou distanční výukou a porovnat je s činnostmi v době standardní výuky.

2.1.1 Hlavní výzkumný problém

Jakým způsobem ovlivnila distanční výuka činnost školního metodika prevence na škole, kde působí.

2.1.2 Dílčí výzkumné otázky

DVO1 Kde spatřuje ŠMP klady a zápory distanční výuky?

DVO2 S jakými typy rizikového chování vlivem distanční výuky se ŠMP setkával nejčastěji?

DVO3 Čím byla významná činnost ŠMP v době distanční výuky?

DVO4 Jaká opatření ŠMP následně vyvodil po konci distanční výuky?

2.2 Metodika výzkumného postupu

K výzkumu této práce jsem se rozhodla využít kvalitativní metodologický postup výzkumného šetření. S ohledem na zkušenosti v oboru jsem volila možnost získávání dat za pomoci polostrukturovaného rozhovoru s kolegy z blízkých škol mému bydlišti.

2.2.1 Kvalitativní výzkum

Švaříček a Šedřová (2007) poukazují na rozdílnost kvalitativního výzkumu od kvantitativního rozdílností použitých metod k získání potřebných dat. Za velkou přednost kvalitativního výzkumu považují možnost navázání vztahu mezi výzkumníkem a dotazovaným. Další výhodou může být samotné přirozené prostředí, kde se výzkum provádí, neboť samo prostředí může vést k hlubšímu porozumění zkoumaného problému.

Hendl (2016) uvádí jako pozitivum účasti v terénu možnost pružné reakce na situace a snadnější zjištění příčiny výzkumem postřehnutých změn. Za nevýhody považuje jednak značnou náročnost na čas. Další nevýhodou může být riziko vlivu samotného výzkumníka na průběh výzkumu a ovlivnění výsledků výzkumu. Výchozí teorie a hypotézy jsou ve srovnání s kvantitativním výzkumem hůře prověřitelné.

Dle Strausse a Corbinové (1999) je pod pojmem kvalitativní výzkum chápán takový způsob získávání dat, při němž není užito statistických a kvantifikačních prostředků.

2.2.2 Zakotvená teorie

Vzhledem k osobním zkušenostem s prací školního metodika prevence, vybranému cíli výzkumného šetření a vybraným informantům se jako volba designu výzkumu nejlépe nabízí metoda zakotvené teorie. Za hlavní zdroj dat volím polostrukturovaný rozhovor, doplňující zdroj je vlastní pozorování a dokumenty k danému výzkumnému tématu Řiháček, Hytych (2010). Dle Strausse a Corbinové (1999) není základním kamenem výzkumu teorie, ale zkoumaná oblast a z ní vystupující data zkoumaného jevu, která jsou dále analyzována.

2.2.3 Kódování

Práce se získanými daty je vázána na proces kódování, kdy jsou data rozložena a následně skládána specifickým způsobem pro potvrzení výchozí teorie. Strauss a Corbinová (1999) uvádí tři způsoby kódování, které lze využít jako samostatné metody, ale je možno mezi nimi i dle potřeby přecházet. Jedná se o tyto způsoby: otevřené kódování, axiální kódování a selektivní kódování. Pro tuto práci jsem zvolila otevřené kódování. Příloha č.3 znázorňuje fotografii aplikované teorie v praxi při analýze dat.

2.2.4 Rozhovor

Jak již bylo výše uvedeno, hlavním zdrojem pro získání dat je pro danou problematiku v mém případě zvolen polostrukturovaný rozhovor s otevřenými otázkami. Hendl (2016) uvádí význam hodnoty dat pro kvalitativní výzkum v podrobném popisu, uspořádání a zakotvení souvislostí ve výzkumném tématu. Gavora (2010) doporučuje ověření funkčnosti a srozumitelnosti, před samotným výzkumem na vybraném vzorku informantů.

2.2.5 Výzkumný vzorek

Pro daný výzkum bylo třeba oslovit zainteresované osoby, které mají potřebné informace, zkušenosti a orientují se v prostředí, na které je výzkum zaměřen Gavora (2010). Na základě zkušeností ze setkávání na speciálně kvalifikačních kurzech našeho okresu jsem volila tyto mně známé osoby. Protože se takto získaná data jevila jako neúplná, oslovila jsem ještě další kolegy skrze známé pedagogické pracovníky na jejich školách, a to i z jiných okresů. Místa působení těchto ŠMP jsou vybrána s ohledem místo mého pracoviště a na mé minulé a současné bydliště. Jedná se o okresy Beroun, Kladno, Plzeň-Jih.

Tabulka 1

Výzkumný vzorek z mateřských škol

škola	Třídy-	pohlaví	věk	Délka praxe PG
MŠ BE	Jednotřídní smíšená	žena	29	9let
MŠ BE	3 oddělení nesmíšené	žena	50	30 let
MŠ BE	4 oddělení nesmíšené	žena	44	24 let

Tabulka 2

Výzkumný vzorek ze základních škol

škola	Typ školy	pohlaví	věk	Délka praxe PG
ZŠ BE	Obec Malotřídní 1. stupeň	žena	44	26
ZŠ BE	Obec 1.- 9. ročník	žena	46	20
ZŠ KL	Obec 1.- 9. ročník	žena	45	25
ZŠ BE	Město 1.-9. ročník	žena	47	25
ZŠ PJ	Město 1.-9- ročník	Žena	38	14
ZŠ BE	Město 1.-9. ročník	žena	40	20

Tabulka 3**Výzkumný vzorek ze středních škol**

škola	Typ školy	pohlaví	věk	Délka praxe PG
SOŠ a SOU	Město BE	žena	54	32
Gymnázium B	Město PJ	muž	45	26

2.3 Realizace výzkumného šetření

V mém současném zaměstnání sama vykonávám funkci školního metodika prevence. Ke studiu na pedagogické fakultě jsem se mimo jiné rozhodla i pro doplnění vzdělání zaměřené k této funkci. Z mnohaletých pedagogických zkušeností vím, že na některých i větších školách je úloha školního metodika prevence spíše okrajovou záležitostí. Tato bakalářská práce je pro mě osobně i náhledem do prostředí jiných škol, ze kterých je možno čerpat inspiraci nebo se vyvarovat některým negativním zkušenostem kolegů.

2.3.1 Realizace rozhovorů

Rozhovory s informanty byly realizovány během několika měsíců březen až červen 2022. Dle původního plánu na vypracování práce se jedná o roční zpoždění, čímž však informanti získali minimálně 10timěsíční odstup od posledního celoplošného zavedení distanční výuky a díky tomu i případný nadhled k celé situaci s epidemií covid a distanční výuce. Všichni informanti byli předem písemně požádáni o poskytnutí přibližně půlhodinového rozhovoru, byli seznámeni s účelem rozhovoru a jeho dalším zpracováním. Účastníkům rozhovorů byla nabídnuta anonymita. Všichni účastníci byli požádáni o možnost nahrávky rozhovoru, následné přepsání do písemné podoby. Všichni účastníci s nahráváním rozhovoru pro další přepis souhlasili a využili nabídky anonymity. Rozhovor byl nahráván za použití aplikace na mobilním telefonu v majetku výzkumníka a byly pořízeny za přítomnosti pouze výzkumníka a informanta. Žádný z informantů nepožadoval revizi přepsaného záznamu. Zvukové záznamy byly po přepisu vymazány. Se všemi účastníky rozhovoru bylo jednáno zdvořile. Po ukončení rozhovoru bylo všem poděkováno za spolupráci.

Pro rozhovory byly předem vytvořeny otázky, které byly e-mailem zaslány informantům. Tyto níže uvedené otázky jsem původně pokládala za dostačující, abych díky otevřeným odpovědím získala potřebná data do výzkumného šetření. Při rozhovorech mohly být použity ještě doplňující otázky, vyplývající ze situace. Někteří informanti považovali tyto otázky k dané problematice za dostačující a odpovídali velmi krátce.

1– Jaké byly vaše postřehy v problematice možného rizikového chování u dětí, žáků a studentů vaší školy v období distanční výuky.

2 – Byla na vaší škole možná spolupráce s kolegy na prevenci rizikového chování během distanční výuky?

3- Jakým způsobem jste reagoval na zjištěné skutečnosti v přípravách následných minimálních preventivních programů.

4 – Jak jste monitoroval při evaluaci MPP úspěšnost prevence.

5 – Co považujete jako školní metodik prevence za největší úskalí distanční výuky.

2.3.2 Výsledky výzkumu

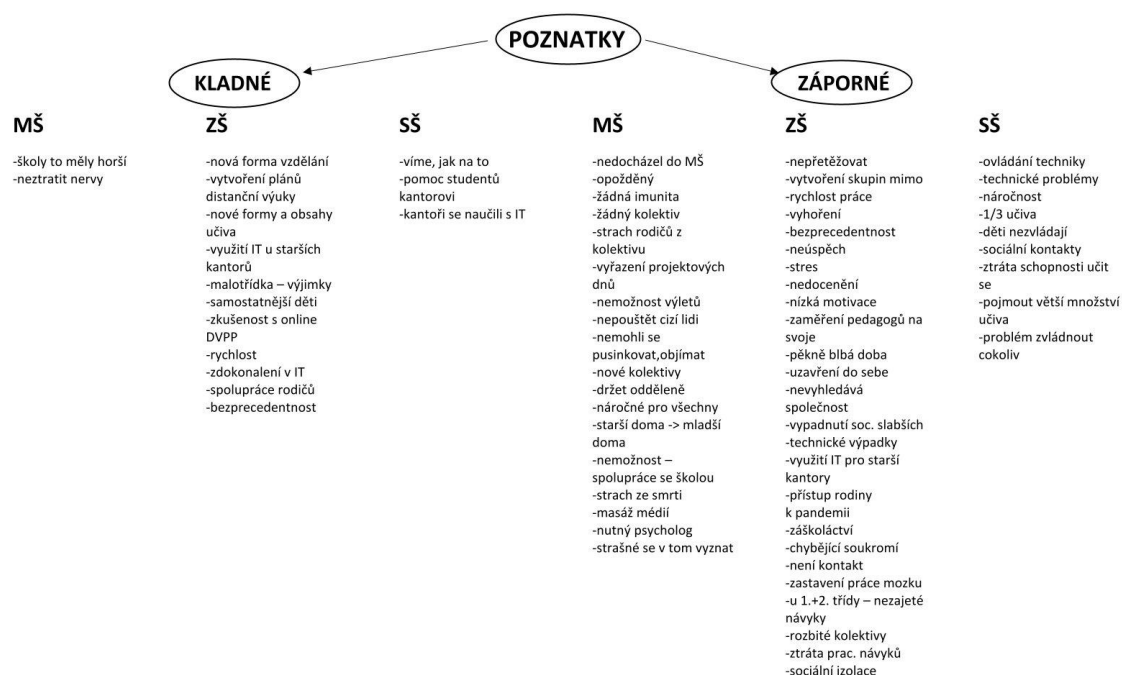
Předpokládala jsem, že rozhovory s informanty poskytnou potřebná data pro dostatečné zmapování hlavního výzkumného problému. Všechny rozhovory jsem přepsala do písemné podoby. Následně jsem si rozhovory vytiskla, abych s nimi mohla pracovat ručně, protože pro práci upřednostňuji papírovou formu dokumentů, možnost ručního psaní poznámek a též barevnou vizualizaci.

Jednotlivé rozhovory jsem několikrát pročítala a zvýraznila si důležité části, které se v datech vyskytovaly. Těmto datům jsem přiřadila kódy. Jednotlivé kódy jsem poté třídila do samostatných kategorií a subkategorií. Každá dílčí výzkumná otázka má vytvořeny své kategorie, jejichž prostřednictvím bychom měli z dat získat odpověď na hlavní výzkumný problém. Při analýze dat a kódování se ukázalo, že bude vhodnější rozdělit kategorii i podle typu školy, tj, zvláště MŠ, ZŠ a SŠ. Poté jsem jednotlivé kategorie a kódy procházela, pročítala revidovala, abych našla vztahy, které kódy propojí. Příloha č.5 zobrazuje přehled kódů a jejich vzájemných vztahů v písemné podobě, kterou jsem přepsala následně do přehlednějších tabulek.

DVO1 Kde spatřuje ŠMP klady a zápory distanční výuky?

Obrázek 2

Poznatky distanční výuky

Při analýze dat jsem v kategorii POZNATKY zvolila podkategorii KLADNÉ a ZÁPORNÉ. Mateřské školy neměly k této problematice mnoho dat na pozitivní hodnocení. Z kódování vyplývá, že pedagogové si jsou vědomi rozdílu v chování dětí předškolního věku a práce s nimi oproti ZŠ a vlivu venkovského prostředí. *M2 ...rozdíl v dětech na vesnici a ve městě, tady jsou na sebe hodnější. Školy to mají horší.* Zmiňují i to, že se jich distanční výuka týkala jen velmi krátce, fungovali skoro pořád. Základní školy považují za přínos samostatnost dětí při výuce, jejich

zdokonalení ve využití IT pro žáky i pedagogy. Střední školy pozitivně hodnotí pomoc kantorovi s IT, využívání IT i tam kde dříve nebylo běžné, hlavně pro starší kolegy.

Z negativ mateřské školy uváděly strach na straně vzdělávaných dětí, pedagogů i rodičů z kolektivu. *M1: ...kolegyně se bály, mohlo se to i přenést na děti. ...Ta masáž médií to bylo strašný. Strach ze smrti, to není v tomhle věku normální...* Zmiňují celkovou náročnost situace pro všechny. Též zákaz stýkat se s cizími osobami ovlivnila situaci. Bezkontaktní prostředí vyvolalo i následné problémy s imunitou. *M2 ... že se ty děti neviděly, kolektiv žádný, žádná imunita.* Základní školy zmiňují bezprecedentní situace v oblasti IT i výuky samotné. Nedostatečným kontaktem došlo k narušení kolektivů tříd, problémy s učením, návyky, přetěžování společně s nízkou motivací vedlo k dalším negativním jevům, větší sociální izolaci neúspěšných jedinců, ztráty pracovních návyků a na vyšších stupních i k distančnímu záškoláctví. To se objevuje převážně na druhém stupni základní školy a u žáků 5. ročníků. Vliv je přikládán tomu, že děti zůstaly sami doma bez dohledu rodičů. Informanti ze středních škol vidí jako největší negativum distanční výuky ztrátu sociálních kontaktů a ztrátu motivace a schopností k učení, která částečně přetrvává do dnešních dnů.

DVO2 S jakými typy rizikového chování vlivem distanční výuky se ŠMP setkával nejčastěji?

Obrázek 3

Záznam rizikového chování na školách

ZAZNAMENALI			NEZAZNAMENALI		
MŠ	ZŠ	SŠ	MŠ	ZŠ	SŠ
CHOVÁNÍ: -celkově hodnější -jsou neohrabaní -stejně zlobí ZÁŠKOLÁCTVÍ: -jedna rodina HYGIENA: -pořád opakovat -zaměření na hygienu	CHOVÁNÍ: -přetěžování -> neúspěch -2.st puberta -závislost na technologiích ZÁŠKOLÁCTVÍ: -záškoláctví -nepřipojování se (2.st.) -prokrastinace KYBERŠIKANA: -2.st rizikovější -městská škola řeší -nevhodné příspěvky -nevhodné fotky -zneužití materiálů od 5.třídy nahoru vytvoření online skupin	ZÁŠKOLÁCTVÍ: -zvýšená absence KYBERŠIKANA: -nevhodné chování na internetu -kontakty skrz sítě -závislost na sítích HYGIENA: -hygienu práce vstát do normálu	-hodnější než ve městě -nemají možnost -žádné nebylo -neovlivněno COVID	-kouření za smrkama -kluk je tak celkově obecně -nezaznamenávám -asi ne -nebylo co řešit	-nezaznamenali -nevybočovalo z průměru

Při analýze druhé dílčí výzkumné otázky jsem vytvořila dvě základní kategorie, kdy ŠMP a pedagogové ZAZNAMENALI na svých školách projevy rizikového chování a jiní nikoli – tedy NEZAZNAMENALI. První kategorie této části obsahuje ještě drobnější rozdělení v podkategoriích na oblast CHOVÁNÍ, ZÁŠKOLÁCTVÍ, KYBERŠIKANA, HYGIENA. Nejdříve se budu věnovat analýze, kdy je situace ve škole bez záznamu rizikového chování.

Mateřské školy hodnotily chování svých dětí bez výskytu sledovaného jevu. *M2 ...žádný rizikový chování nebylo, ...nemaj žádný možnosti, úspěšná prevence, nejsou sprostý, nenadávají si, nemáme šikanu.* *M1 ...nic jsme nezaznamenali, úspěšnost je určitě, snažíme se pořád opakovat..* Dva informanti přikládají vliv úspěšné prevence a vlivu menšího kolektivu na vesnici, tím že se znají mezi sebou. V dalším případě se objevuje covid jako nepodstatný. *M3... kovid na to vliv neměl,... stejné, někdo prostě zlobí a jinej ne....* Základní školy častěji uvádějí, že na

prvním stupni se rizikové chování nevyskytovalo. Z1 *asi ne, nebylo co řešit, ...kouření za smrkama už není, nejsou smrčky...* Odůvodnění nacházejí v nižším věku dětí, menším kolektivům Z4 *...výhoda malotřídky s výhodami, ...nižší věk dětí, přátelský kolektiv* Za zmínku stojí i fakt, že se kantoři zaměřovali na výuku a sledování rizikového chování bylo v pozadí. Z5... *zaměřovali se na přímou výuku, ne řešení patologických jevů, ... nebyl fyzický kontakt,na druhém stupni akce proběhla* Mladší děti byly pod větší kontrolou rodičů Z6... *sledovali jsme to u těch co neměli rodiče doma.* Na druhých stupních byla situace odlišná. Z1...*druhej stupeň, tam řešili. Střední školy* vyloženě rizikové chování nezaznamenali. S1 *žádný problémy jsem nezaznamenal, ... šlo se do on-line prostředí, ...nevybočovalo to z průměru.*

V případech, kdy ŠMP a jeho kolegové ZAZNAMENALI projevy rizikového chování jsem tato data ještě rozdělila do podkategorií s názvy CHOVÁNÍ, ZÁŠKOLÁCTVÍ, ONLINE PROSTOR. V mateřských školách byla zaznamenána ve změnách chování jen mírné změny M2 *...byly možná trochu divočejší, někteří neohrabaní, chyběl jim fyzický kontakt* M1... *nemohli se pusinkovat, objímat.* Oproti tomu podkategorie záškoláctví bylo v mateřských školách vždy zaznamenáno. Tato podkategorie je však mírně zavádějící, protože v mateřských školách bylo povinné předškolní vzdělávání u předškoláků, a i to mohlo být omluveno. M1 *...nechodil vyloženě kvůli kovidu.* M2 *dvě děti se nezúčastňovaly vůbec během celého roku.* Třetí větší školka zaznamenala častější absence. M3 *...docela dobře vidět, že chyběj....* Rodič je se starším dítětem doma, a tak mladší nechodil. Přesto se nedá hovořit přímo o záškoláctví spíše zvýšené absenci dětí vlivem pandemie. Mateřské školy zde zmiňují z důvodů provázanosti do dalších stupňů škol. Základní školy projevy záškoláctví zaznamenaly ve větší míře. Na druhých stupních škol to byl nejčastější projev rizikového chování. V některých případech se jedná o nepodporující rodinné prostředí, zvláště na prvním stupni. Z4 *...přístup rodiny k pandemii, označila bych za podporu záškoláctví...* Z1... *matka odmítala celkově distanční výuku...* Z6 *...fenomén, kterej byl lehce dostupnej, dětí, který neměli rodiče doma, to znamená od páté třídy nahoru...* Střední školy zaznamenali tuto oblast též, není však tak závažná jako na druhých stupních základních školy S1... *když pomínu problémy s připojením, s docházkou, že tam někdo byl a pak nebyl* S2... *zvýšená absence...* Dalším sledovaným jevem byla kategorie HYGIENA – Nejvíce ji zmiňují mateřské školy, kde na sebeobsahu je velký prostor. M1 *hodně jsme se zaměřili na hygienu, na to jsme hodně dbali i ve spolupráci s kuchyní a rodiči...* Základní školy tuto oblast nezmiňují vůbec. Střední školy oblast hygieny zohledňují ve formě hygieny práce, úpadku osobní hygieny. S2 *...celej den v pyžamu, ... vypnou kameru a ani se neučešou, celkově hygiena práce byla špatná...* Druhým nejčastěji pozorovaným jevem bylo rizikové chování v ONLINE PROSTORU. Tato podkategorie se netýká mateřských škol, zde nebyla vůbec zmíněna. Základní školy uvádějí rizikové chování v oblasti kyberprostoru častěji na druhém stupni. Nejčastěji se jedná o nevhodné příspěvky na sociálních sítích, vytváření nevhodných skupin. Z6... *na těch sítích se děly věci, který nebyly pěkný... tvořily nájak skupiny mimo nás, mimo školu na těch různých wotsapech, Instagramech...* Z3... *zneužívání toho internetu...* Z1... *puberta, s téma telefonama, fotěj a dávaj k tomu komentáře, někoho natáčeli...* Závislost se objevila u jednoho informanta Z1... *stal se závislej, podle maminky...* Střední školy uvedly též nevhodné chování na internetu a formu závislostí S1... *setkali se s nevhodným chováním na internetu...* S2 *...začali mít problémy se závislostmi na sociálních sítích, ... "lajkování" svých příspěvků....*

DVO3 Čím byla významná činnost ŠMP v době distanční výuky?

Obrázek 4

Činnost školních metodiků prevence

SPOLUPRÁCE			PREVENCE		
MŠ	ZŠ	SŠ	MŠ	ZŠ	SŠ
KOLEGŮ: -nepotřebovali -byla možnost -porada s kolegyní -nešlo jako dříve RODIČŮ: -spolupráce s rodiči ORGANIZACÍ: -nešlo pustit cizí	KOLEGŮ: -prevence v hodinách -byla možnost -setkávání osobní -setkávání online -zdokonalení kantorů RODIČŮ: -dohody mezi rodičem, školou, žákem -spolupráce s rodiči -telefonování -kontakt rodiče s vedením školy ORGANIZACÍ: -zapůjčení IT -OSPOD -program Policie ČR -přehráše -kvalitní možnost byla online	KOLEGŮ: -zpětná vazba -plně k dispozici -psycholog -výchovný poradce ORGANIZACÍ: -OSPOD -kvalitní -online šlo	ŠKOLNÍ NEÚSPĚCH: -změny nebyly RIZIKOVÉ CHOVÁNÍ: -komunikativní kruhy -každodenní aktivity -naučné pohádky -programy pro děti samostatně ve třídě CHOVÁNÍ: -vývoj kolektivu -jsou divočejší -masáž medií -nutnost psychologa -strach ze smrti -věnovali, jak to šlo	ŠKOLNÍ NEÚSPĚCH: -slovní motivace -k dispozici -zvládání učiva -zvládání techniky -a jak se daří -individuálně do školy RIZIKOVÉ CHOVÁNÍ: -jasná pravidla výuky -prevence i během jiných hodin -rozebereme to hned, když se něco řeší CHOVÁNÍ: -sociální izolace -souvisí se školní neúspěšností PSYCHOLOGICKÁ POMOC: -nepřímý kontakt -rozhovory se žáky -individuální přístup	ŠKOLNÍ NEÚSPĚCH: -extrémně okleštěno -zpětná vazba -ztráta pracovních návyků -prokrastinace RIZIKOVÉ CHOVÁNÍ: -vztahy ve třídě -docházka -online programy -zařazení do hodin -prevence do pozadí -realizace nulová -obtížné sklobitelný -duševní zdraví

Analýza rozhovorů poskytuje data, z nichž vyplývá, že samotní preventisté vnímali distanční výuku tak, že činnost ŠMP byla spíše v pozadí. *Z5 kdy se vyučující zaměřovali především na zvládání přímé výuky, nikoli na řešení patologických jevů... S1...nebyl čas na jakoukoli prevenci....* Přesto při opakované analýze lze rozdělit získaná data na dvě základní kategorie. První se týká oblasti SPOLUPRÁCE, a u všech typů škol se setkáváme s podkategorií KOLEGŮ, RODIČŮ, ORGANIZACÍ. Druhá oblast zájmu ŠMP byla zaměřena na PREVENCI. Zde z analýzy vyplývá poznatek, že se všechny typy škol zaměřily na prevenci v podkategoriích ŠKOLNÍ NEÚSPĚCH, RIZIKOVÉ CHOVÁNÍ, CHOVÁNÍ v obecné podobě a následné PSYCHOLOGICKÉ POMOCI dětem, žákům a studentům.

Informanti z mateřských školy uvádějí možnost spolupráce s kolegy *M1 ...možnost byla, jsme furt v kontaktu... M3... řešili jsme společně, ale nemohli se střídat... speciální spolupráci však neuvedl nikdo M1 ...vyloženě rizikové věci jsme neřešili... M3... Možnost byla, nebylo potřeba...Základní školy* uvádějí možnost spolupráce v rovině osobního i online setkávání zaměřené jednak na zdokonalení kantorů v oblasti využití IT techniky a též zaměření na prevenci v hodinách. *Z2...pravidelné online setkání s metodikem a vyučujícími..... možnost zavolání, osobního setkání... Z3... předávali náky postřehy, třeba i technického rázu, jak kdo to dělá.... Ukazoval náky finty.... Jeden od druhého se přiučit.... Z4....převážně online, řešili problémy s výukou to co vyplývalo...Z6... vytvořili jsme školní poradenské centrum ve spolupráci s speciálním pedagogem, výchovným poradcem, ...kariérovým poradcem....* Středoškolští informanti uvádějí též možnosti setkávání s kolegy převážně online ale i osobně. *S2 ...obě dvě, já i výchovný poradce jsme byly plně k dispozici.* Spolupráce s rodiči v mateřských školách je uváděna jako běžná spolupráce se zaměřením na zdravotní stav *M1 ...roušky, aby nedávali nemocné děti do školky.* Základní školy uvádějí spolupráci s rodiči přes školní poradenské centrum, dohody s rodiči. *Z6 ...7 dohod mezi rodičem, žákem a školou... jeden informant uvádí*

spolupráci na prevenci i doma od rodičů Z1 ...je potřeba, aby jim to řekli i rodiče. Některé případy řešilo vedení školy ve spolupráci s rodiči. Z3 vedení školy kontaktovalo rodiče telefonicky. Z4 ...vytvořili jsme plán distanční výuky se kterým seznámili rodiče.... U středních škol se spolupráce s rodiči objevuje méně S2 někdy se na nás obraceli i sami rodiče, že si neví i se situací rady.... Mateřské školy nezmiňují spolupráci s jinými organizacemi z důvodů nemožnosti pouštět cizí lidi do škol M3 na všem jsme pracovali jen my, co jsme byli ve školce... cizí lidi nesměli do školky.... Nemohli jsme spolupracovat s jinými organizacemi ani školou.... Základní školy uvádějí možnosti využít nabídek online preventivních programů Z3...samozřejmě chodí nabídky pořád, je jich přehřel, ... vybrat, aby to těm dětem něco dalo Z5 ... akce policie ČR... další spolupráce byla s organizací na zapůjčení techniky pro žáky Z3 ... půjčovali techniku, kdo neměl svůj noťas.... Střední školy uvádějí jak možnost nabídky on-line preventivních programů S1 dostali jsme nabídku od paní Kultové, dělají standartní pro ZŠ i MŠ v jednom případě je uveden případ s nedocházkou řešený přes OSPOD. S1 kontaktování OSPOD .

Prevence, která byla zaměřena na školní neúspěch, není u informantů mateřských škol téměř zmíněna M1...byli trošku neohrabaní... to bych však neřadila ke školnímu neúspěchu, hlavně z důvodů nízkého věku žáků. U dětí MŠ se v tomto ohledu jako školní neúspěšnost hodnotí sociální nebo pracovní zralost a ta je zde uvedena M2...chybí mu ta každodenní práce, kterou prostě doma neměl.... Základní školy uvádějí, že školní neúspěšnost je prvotním podkladem prevenci Z6 ... byl narušen proces učení, to přineslo problémy s učením a školní neúspěšnost je dobrá k nástupu prevence... Ty základní školní návyky, ty tam naprosto chybí....Z5 mnozí žáci i učitelé měli v počátcích problémy s adaptací na nové metody... Z5...špatně zvolená forma a obsah učiva,....dojde k přetěžování žáků...ke stresu a pocitu vyhoření nebo neúspěchu....může mít pocit, že je nedoceněn... Z dat analyzují, že informanti středních škol vnímali školní neúspěšnost nejvýrazněji. S1...ztratily schopnost učit se, pojmout větší množství učiva.... Nová škola, nové učivo, nové předměty. Je zmíněn i důvod, kdy se tluče očekávání rodičů s realitou S1... rodiče to snášejí mnohem hůř než žáci...na základce jedničkář...jak je možný, že teď může mít holka kluk trojku, čtyřku.... Jako další podklady školního neúspěchu zmiňují pracovní návyky, nízkou motivaci ke studiu S2 ztráta každodenních pracovních návyků... nedokázali se motivovat k on-line výuce...samostudiu....

Prevence v oblasti rizikového chování u mateřských škol byla realizována pravidelně během vzdělávacích činností obdobně jako v běžném režimu M1... komunikativní kruhy.... Naučné pohádky...M2... zařazujeme do každodenních aktivit... Základní školy se v oblasti prevence rizikového chování zmiňují o zařazení do běžných hodin. Z4...v hodinách ICT upozorňování na nebezpečí kyberšikany a závislosti na technologiích ...řešení problémové situace ihned Z1 ...rozebereme to hned když se něco řeší...některé školy uvádějí využití preventivních programů Z4... preventivní programy, abychom eliminovali dopady distanční výuky v sociální oblasti. Informanti středních škol uvedli, že realizace prevence víceméně neprobíhala S1... extrémně okleštěný,... realizace téměř nulová.... Prevence se prostě nedělala...

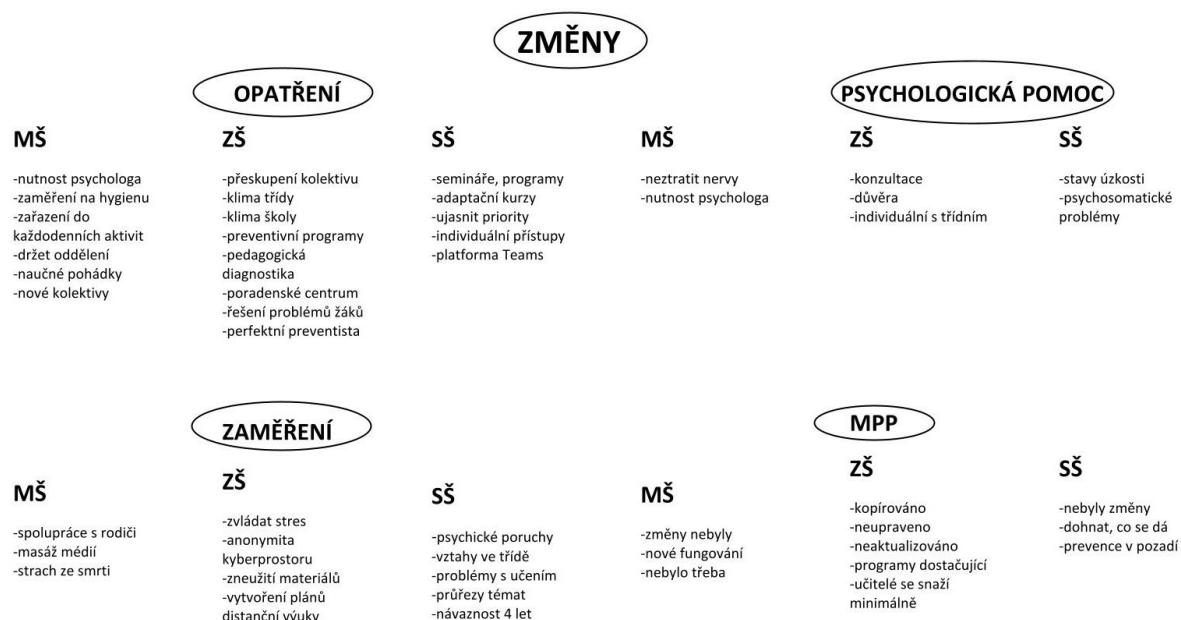
Mateřské školy se zaměřují v oblasti prevence také na změny v běžném chování jedinců i kolektivu. M1...byly trošku divočejší.... Musela se řešit nová témata strach ze smrti M3...se děti boje, že někoho nakazej a on umře... Základní školy řešily tuto problematiku též a výrazněji

Z3 ...z půlky učíš a z půlky vychováváš... setkávali si se sociální izolací dětí Z2 ..vypadnutí sociálně slabších dětí z výuky ...komunikační útlum... na některých se to začíná projevovat až teď... Z1 ...mohl se víc uzavřít do sebe.... nevyhledává společnost...v rámci práce s kolektivem se zaměřovalo i na klima třídy, kolektivu Z4...chybějící soukromí s třídy s kantorem... přítomnost rodičů v pozadí... informanti uvádí i formu psychologické pomoci jedinci Z3... nějaká důvěra mezi čtyřma očima... docela se svěřou.... Ve větší míře se pracovalo individuální bázi Z6...provázání škola rodina.... sledujeme celou cestu toho dítěte....Střední školy tyto změny v rozhovorech nezmiňovali vůbec. Případně by se daly propojit již s možným rizikovým chováním.

DVO4 Jaká opatření ŠMP následně vyvodil po konci distanční výuky?

Obrázek 5

Přehled vyvozených změn

Vlivem distanční výuky musel ŠMP reagovat na situaci. Tyto operace jsem seřadila do kategorie ZMĚNY následně ještě roztřídila do podkategorií týkajících se OPATŘENÍ, změn v MPP, vyhledání nejvhodnějšího ZAMĚŘENÍ prevence a případné zajištění PSYCHOLOGICKÉ POMOCI

Mateřské školy zmiňují opatření v souvislosti s nařízením MZDR, kdy se převážně zaměřily na dodržování hygieny, odděleného kolektivu a omezení kontaktu. M1...nemohli se pusinkovat a objímat při přání k narozeninám....vydávaná opatření s ředitelkou školy... zaměřili jsme se na hygienu. Základní školy řešily opatření přijatými pravidly Z2...jasný pravidla výuky... objevuje se zřízení poradenského centrum které komplexně řeší celou problematiku chování i vzdělávání dítěte Z6... zfunkčnili jsme pedagogický poradenský centrum... intenzivně jsme v něm pracovali... screening ve všech třídách.... Já provozuju první a druhý stupeň... individuální konzultace s rodiči...školy připravují cílené preventivní programy Z1 dělali jsme klima školy, klima třídy... byly posíleny možnosti konzultace Z3...kontakt s těma dětma... víc konzultačních hodin.... Střední školy uvádějí jako prioritu adaptační kurzy a průřez napříč tématy prevence,

závislosti, vztahy, problémy s učením, psychické poruchy S1...*na tohle to všechno mi tam máme programy...spousta věcí se bere i mimo v rámci jednotlivých předmětů, nebo s užší skupinou lidí v seminářích...* své programy si ověřují, hodnotí sbírají zpětnou vazbu a upravují S1...*sbírám zpětnou vazbu.* Kantoři se více zaměřovali na psychickou pohodu studentů, zejména třídní individuálně je kontaktovali S2...*studenty jsme oslovovaly samy přes platformu Teams ...veškerá pomoc v této oblasti individuálně...*

Zaměření práce preventisty v mateřských školách byla směřována na společném působení rodiny a školy a na psychickou podporu všech zúčastněných. M3...*neztratit nervy...žít co nejnormálněji.... To není na preventistu, ale na psychologa.....* V základních školách je situace obdobná, zaměřuje se na zvládání stresu z výuky Z3...*problémy psychického rázu... není časový prostor....dalším cílem je směřování na rizika a chování v kyberprostoru a jeho anonymitu, možnost zneužití materiálů Z5... především může snadno dojít ke zneužití materiálů, fotografií, nevhodné příspěvky, kyberšikaně....*Ze zkušeností z první vlny distanční výuky přistoupily některé školy k úpravám vzdělávacího obsahu a forem výuky Z4... *srozumění s plánem distanční výuky.* Střední školy nechávají zaměření stejné jako před distanční výukou, spíše je změna ve formě, která se přesunula do online prostoru. S2 ...*výchovná poradkyně i metodik prevence jsou studentům plně k dispozici přes platformu Teams...*

Psychologická pomoc u mateřských škol je zmíněna jako potřebná spíše pro personál M1... *ale i ty kolegyně na jednu stranu se boje a na druhou stranu se nenechaj očkovat... to není na preventistu ale na psychologa....* Základní školy zaměřují individuální psychologickou pomoc na důvěrné individuální konzultace s třídním učitelem nebo výchovným poradcem Z3 v první řadě je to třídní, kterej ty děti zná nejvíc....*ta důvěra tam je.....*Střední školy řeší též psychické stavy žáků vzniklé ze sociální izolace jako uzavření se do sebe, ztráta zájmu o okolní svět, úzkosti, deprese v daleko větší míře než dříve. S2 ...*takový počet studentů.... jsme v minulých letech nezaznamenali S1...než se z toho dostanou, aby byli psychicky relativně v pohodě, tak to některým bude trvat asi trochu dýl...*

Poslední oblastí, kterou jsem analyzovala byly změny v minimálních preventivních programech. Z dat vyplývá, že v tomto ohledu jsou na tom všechny typy škol obdobně, změny v programech nedělaly, protože nebylo potřeba, programy považují za dostačující. Mateřské školy M1...*program jsme neměnili...* M2... *nedělali jsme žádné změny...*M3... *neměnili jsme nic, pokračujeme dál jak jsme zvyklí...* Základní školy ve většině rozhovorů uvádějí MPP bez změn. Z1... *ne nijak, normálně zařazuju do výuky...* Z2 ...*přiznám se že jsem pouze zkopírovala a neupravovala ani neaktualizovala, Z6...řešíme systematicky pořád stejně...* dvě školy uvedli mírné změny k tématu sociálních kontaktů a kyberšikany Z3 ...*ten plán se víceméně neupravoval...bylo větší zaměření na sociální kontakt, kterej jim chyběl...*Z5... *metodik...zařadil do lánu témata týkající se kyberšikany...* Střední školy též neuvádějí změny v celých plánech, které považují za dostačující, jen zdůrazňují potřebu prevence i běžné výuce S1.. *mám nějaký program, kterýho se snažím držet, samozřejmě ne vždycky to jde.... prevence v rámci jednotlivých předmětů...* S2 ...*ne je dostatečný,... hodně chceme po třídních v rámci třídnických hodin.*

2.3.3 Diskuse k výsledkům

Hlavním výzkumným problémem bakalářské práce bylo zjištění, jakým způsobem ovlivnila distanční výuka činnost metodika prevence na škole, kde působí. Připomeňme si, že mezi hlavní činnosti ŠMP patří: 1) metodická a koordinační činnost, 2) informační činnost a 3) poradenská činnost. Tyto činnosti se vzájemně prolínají a navazují. Období distanční výuky toto prolínání výrazně pozastavilo. Jakým způsobem tedy mohl ŠMP pracovat objasníme za pomoci dílčích výzkumných otázek.

DVO1 Kde spatřuje ŠMP klady a zápory distanční výuky?

Otázka je zaměřena na metodickou a koordinační činnost. Pomáhá metodikovi zmapovat jeho prostředí v době distanční výuky a následně tyto poznatky rozpracovat, seznámit s nimi kolegy, připravit se na negativní vlivy z první vlny pandemie, kdy proběhlo první uzavření škol a následoval přechod na distanční výuku. Není zde zaměření na rizikové chování jako takové, ale jsou monitorovány ostatní pozitiva a negativa, které pak mohli mít vliv na následné rizikové chování dětí, žáků a studentů na sledovaných školách.

Z výzkumu vyplývá, že mateřské školy měly výrazně snazší situaci, protože se distanční vzdělávání zde uskutečňovalo v menší míře než v jiných typech škol. S výjimkou několika týdnů, kdy byly uzavřeny všechny vzdělávací instituce, mohly mateřské školy fungovat a poskytovat vzdělávací činnost jako za běžných okolností. Za negativní dopad preventisté monitorují hlavně celkové narušení kolektivů jednotlivých tříd, skupin dětí, narušení možnosti fyzického a sociálního kontaktu. Toto se pak dále promítá do chování dětí, které zažívají více strachu, nejistoty, musí si opětovně zvykat na kolektiv, a to v některých případech i nově vytvořený. Zároveň je monitorován i negativní dopad na pedagogy, kteří se snaží pracovat s dětmi v co nejvíce známém režimu, avšak i u nich je zaznamenáván strach z nakažení koronavirem a případných komplikací. Dále narážejí na opožděný vývoj některých dětí, které vyžadují individuální přístup. Některé projevy chování by preventista doporučoval řešit s psychologem, to však není v té době možné, protože do mateřských škol byl cizím osobám vstup zakázán. Za negativní je uváděna i nemožnost realizace projektových dnů zaměřených na prevenci v různých oblastech a nemožnost spolupráce s jinými organizacemi například se školou, kde by probíhala adaptace dětí na navazující prostředí a kolektivů.

Analýza dat základních škol vykazuje více kladných dopadů distanční výuky než školy mateřské. Jednoznačně je pozitivně hodnoceno využívání IT techniky u dětí a kantorů. Prostřednictvím techniky je pak možné realizovat metodické vedení pracovníků škol v oblastech vzdělávání žáků, řešit nové formy vzdělávání žáků i pedagogických pracovníků. Za kladný poznatek je monitorována i podstatná větší samostatnost v práci žáků obou stupňů základních škol i spolupráce rodičů se školou při vzdělávání žáků. Negativních dopadů distanční výuky na žáky základních škol je monitorováno též větší množství než v mateřských školách a zároveň více než na školách středních. Mezi nejčastější zmiňované jevy patří narušení sociálních kontaktů žáků, sociální izolace, narušení kolektivů tříd. Je pozorováno i vyřazení sociálně slabších jedinců, ať již z důvodů nemožnosti práce s IT technikou, tak i přístupem ze strany rodiny. Je monitorováno tzv. distanční záškoláctví a též rizikové projevy chování v online prostoru. Negativní dopad distanční výuky je zaznamenán i v hodnocení školní úspěšnosti, kdy žáci zažívali pocity přetížení, nedocnění, byli málo motivováni k práci, ztráceli pracovní návyky.

Neúspěch ve školní práci vytvářel podhoubí pro psychické problémy žáků a případné úniky k rizikovému chování v online prostoru.

Střední školy monitorují nejmenší počet kladných jevů z distanční výuky oproti jiným stupňům škol. Přejít do online prostoru pro starší kantory, kteří byli zvyklí na určitý stereotyp výuky byl náročný jak pro ně samotné, tak pro studenty, ale právě zde je monitorován pozitivní moment, kdy studenti jsou nápomocni pedagogům ve využívání IT techniky. Druhý jev, který je monitorován je zkušenost sama s touto novou formou výuky, která vyústila k uvědomění určité připravenosti a prevenci v přípravě pro případné opakování distanční výuky. Negativně je vnímán právě problém s ovládáním techniky a při samotné výuce potom technické problémy s připojením, výpadky internetu, přenos zvuku, obrazu apod. Je zmiňována i celková náročnost pro studenty i kantory, kdy pedagogové zvládali odučit jen 1/3 učiva a studenti nezvládali pojmout větší množství učiva, ztráceli schopnost učit se. Stejně jako na ostatních typech škol je zde monitorována ztráta sociálních kontaktů a psychické problémy studentů, i když v menší míře než na druhém stupni základní školy.

Je zřejmé, že v distanční výuce spatřují negativa především pedagogové a následně rodiče vzdělávaných dětí. Samotný metodik prevence se málokdy dostává k realizaci prevence. Naštěstí distanční výuka ukázala směry, kterými by bylo vhodné se zaměřit.

Monitoring kladů a záporů distanční výuky z pohledu metodika prevence, ze kterých vycházela jeho další práce.

DVO2 S jakými typy rizikového chování vlivem distanční výuky se ŠMP setkával nejčastěji?

Druhá výzkumná otázka se zabývá již přímo vyhledávání následného rizikového chování, které bylo zaznamenáno na sledovaných typech škol školními metodiky prevence. Opět se zde zabýváme monitorovací a koordinační činností, avšak monitoring je již přímo směřován na projevy rizikového chování a koordinaci a spolupráci ostatních pedagogů a rodičů, bez kterých by se za daných okolností monitoring nedal provést. Sám školní metodik prevence byl převážně vyučujícím pedagogem, online prostředí mu neumožňovalo provádět screening a aktivní vyhledávání rizikových vlivů v kolektivech nebo v chování jedinců. Proto byla jeho významná opora při této činnosti v ostatních kantorech a rodičích větší než za běžného fungování škol, tj. bez distanční výuky.

Sledované mateřské školy sídlí v témže okresu a jsou to spíše školy venkovské s menším počtem tříd. To že se děti mezi sebou dobře znají, setkávají se i mimo mateřskou školu v jiných kolektivech, pokládají preventisté důvod, proč jsou z kolektivu mateřské školy tyto děti celkově hodnější a z toho důvodu nezaznamenali žádné rizikové chování. Vyloženo odmítali šikanu mezi dětmi, vulgární mluvu. Pro jiné typy rizikového chování jako např. závislosti je uváděno, že předškolní děti nemají možnosti k tomuto typu chování a covid na situaci ve sledovaných školkách neměl žádný vliv. Byla však zaznamenána zvýšená sociální a pracovní nezralost z důvodů časté absence dětí obecně. Jednu příčinu shledávají pedagogové ve větší nemocnosti z důvodů oslabené imunity a u některých i několikaměsíční absenci z důvodů strachu rodičů z nákazy covidem. Tento jev v chování dětí může později vést právě k rizikovému chování jako je vylučování jedinců z kolektivu, častější agresivita dítěte a v souvislosti s podporovanou neadekvátní absencí možné záškoláctví v pozdějším věku. Zde se

však pohybujeme v teoretické rovině možného rizikového chování. Nově sledovaný projev byl zaznamenán v podobě zvýšené potřeby hygieny při sebeobsluze, kdy zvláště děti předškolního věku nemají dostatečné hygienické návyky, často potřebují pomoci a mohou být přenašečem onemocnění. V tomto ohledu však shledávají preventisté rizikový projev chování spíše u rodičů než u dětí samotných, a to v podobě ignorování a porušování hygienických pravidel dané doby jako je nenošení požadované ochrany dýchacích cest a umístění dítěte do mateřské školy i s vědomím symptomů onemocnění.

V základních školách se setkáváme též s možností, kdy rizikové chování nebylo zaznamenáno, a to zejména na prvním stupni základní školy a v malotřídce. Opět je preventistou zmiňován možný vliv menšího typu školy, spíše vesnický nebo malé město odkud sledované školy byly. Preventisté též zmiňují rozdíl prvního a druhého stupně, a to v tom, že žáci prvního stupně byli během distanční výuky z větší části pod dohledem rodičů, kteří mohli v té době čerpat ošetřovné nejdříve na dítě do 13. let, později na dítě do 10. let. Někteří preventisté společně s kantory nezaznamenali žádné projevy rizikového chování, někteří zmiňují, že k výskytu rizikového chování žáků mladšího školního věku nebyla příležitost, protože žáci nebyli v přímém sociálním kontaktu. V případech, kdy bylo rizikové chování zaznamenáno a řešeno se tedy jedná o žáky od páté třídy a žáky druhého stupně. Nejčastěji je uváděno tzv. distanční záškoláctví, kdy se žáci, schválně nepřipojovali, nebo se připojili ale nebyli fyzicky přítomni u počítače. Objevovaly se případy, kdy nepřítomnost omlouvali technickými problémy, nemožností připojení se, nedostatečným technickým vybavením. V souvislosti se záškoláctvím a s odevzdáváním prací je uváděna prokrastinace, jako možný důvod, proč se žák výuky neúčastnil. Druhým nejsledovanějším monitorovaným rizikovým projevem chování byla kyberšikana a nevhodné chování žáků v online prostoru. Opět jsou zde zmiňováni žáci druhého stupně základních škol a jako rizikové chování je označeno vkládání nevhodných příspěvků, komentářů, fotografií, zneužívání materiálů. Objevují se i záměrně vytvářené skupiny žáků prostřednictvím sociálních sítí jako Instagram, WhatsApp aj., které pak svým jednáním v online prostoru kyberšikanu provozovaly. Byla monitorována i závislost na IT technice. Jako možný důvod budoucího rizikového chování žáků je uvedeno i přetěžování a školní neúspěšnost, která pak může vyvolat psychické problémy, a i následné rizikové chování jedince.

Z dotazovaných středních škol nejsou na jedné z nich zaznamenány rizikové projevy chování v tom smyslu, že by se dostaly až k preventistovi. Uvádí, že až zpětně se k němu dostala informace o nevhodných kontaktech skrze sociální sítě, ale nevybočovalo to z průměru oproti běžné situaci. Druhá dotazovaná škola uvádí zvýšenou absenci studentů. Druhým zmiňovaným jevem je nevhodný sociální kontakt a chování na internetu a též závislost na sociálních sítích ve formě "lajkování" příspěvků a technologiích obecně. Obě školy však uvádí problém s pracovními návyky obecně, jako vstát, jít do školy, pracovat na něčem. Pozorují problém studentů v návratu do normálního režimu, což by mohlo být původcem budoucího rizikového chování v podobě dodržení pracovní morálky, zájem o práci apod.

Odborná veřejnost často varuje před nadměrným využíváním digitálních technologií. Distanční výuka nám ukázala, jak závažné problémy může nadměrné využívání digitálních technologií ovlivnit život nejen jedince, ale celých rodin, třídních kolektivů a společnosti. Je správné jít touto cestou dále? Zatím se všichni snaží o návrat k běžnému školnímu životu s využíváním

digitálních technologií a s vědomím možného rizika a tím i určité míry prevence. Je třeba zamyslet se nad tím, zda upřednostnit marketingem podporované digitální technologie nad lidským přístupem a sociální interakcí.

Monitoring rizikového chování

DVO3 Čím byla významná činnost ŠMP v době distanční výuky?

Třetí otázka se dotýká všech třech výše zmíněných činností školního metodika prevence. Zahrnuje jak oblast metodickou a koordinační, tak informační i poradenskou. Z těchto činností byla v době distanční výuky nejméně realizována činnost informační. Vyplývalo to ze samotné skutečnosti, která byla ve společnosti a na školách. Snaha všech pedagogů včetně preventistů, byla zajistit co nejvíce možnosti výuky a spolupracovat s kolegy na škole, žáky a studenty, tak jak jen jim to umožňoval online prostor, poskytovat poradenské služby, ale vyhledávat z nabídek adekvátních preventivních programů možné nebylo, protože online prostředí tyto služby z počátku ani nenabízelo. Informovat o realizaci uskutečněné prevence veřejnost, aktualizovat databáze, to bylo v době distanční výuky odloženo na později. Informační činnost se týkala převážně spolupráce a následné oblasti směřované prevence na již monitorované skutečnosti, které byly zmíněny výše. Zde se pak prolíná činnost metodická, koordinační, informační a poradenská na různých úrovních.

Mateřské školy zmiňují oblast spolupráce na prevenci a pomoci v době distanční výuky jako možnou převážně v rámci školy a mezi kolegy. Ze stran pedagogů však nebyla speciální pomoc preventistů využívána, neboť ji pedagogové nevnímali jako potřebnou. Mateřské školy se snažily o běžný chod výchovné činnosti, která zahrnovala oblast prevence. Spolupráce s organizacemi na cílené prevenci nebyla možná z důvodů nařízení MZDR. Při samotné distanční výuce, tedy v době, kdy byly uzavřeny i mateřské školy, pak pedagogové nejvíce spolupracovali mezi sebou na domluvě, jak postupovat při distančním vzdělávání dětí předškolního věku a dále spolupracovali s rodiči buď on-line formou nebo předáváním papírových materiálů pro děti na domácí činnost např. pracovních listů aj. Už bylo zmíněno, že prevenci rizikového chování mateřské školy zahrnují do svých každodenních aktivit, které probíhají například v rámci komunikativních kruhů, hraním či sledováním naučných pohádek a vytvářením vlastních programů pro konkrétní třídy. Vlivem distanční výuky se pak ještě více zaměřili na individuální či kolektivní chování některých dětí s projevy stresu a strachu, socializaci a hygienu.

Preventisté základních škol zmiňují spolupráci s kolegy na velmi dobré úrovni, a to ve formě online setkávání, tak i při osobním kontaktu během celého období. Též od vedení školy byla značná podpora a spolupráce s případnými dalšími organizacemi pro zajištění IT techniky, kontaktování rodičů a pedagogických center. Preventista zmiňuje i množství nabídek spolupráce na prevenci hlavně do druhé vlny distanční výuky, kdy se již poskytovatelé těchto programů přesunuli do online prostoru, zmiňuje však, že je nutno zaměřit se na osvědčenou kvalitu a vybírat si. Informování rodičů a spolupráce s nimi pro zadávání učiva a zapojení žáků do online výuky byla zmiňována především na prvním stupni základních škol, kdy rodiče dohlíželi na učící se žáky přímo doma. Druhý stupeň již uvádí několik případů, kdy bylo nutno kontaktovat rodiče a vyžadovat jejich spolupráci při zapojení dítěte do výuky a jejich

spolupráce na plnění zadaných úkolů. Většinou tento způsob komunikace probíhal telefonicky a s třídním učitelem, případně s vedením školy. Jedna škola uvádí jako spolupráci i individuální dohody mezi rodiči, žákem a školou na práci a postupu při distanční výuce. Činnost a spolupráce preventistů s kolegy a jinými byla v základních školách zaměřena v první řadě na školní neúspěch, který byl zaznamenán vlivem distanční výuky. Žáci byli motivováni k zvládnutí učiva, techniky, učitelé se jim snažili věnovat i individuálně, případně byli zváni do školy. Pedagogové se snažili žákům poskytnout i podporu v oblasti změny chování a psychické problémy, způsobené sociální izolací a nepřímým kontaktem. Vedli se s žáky třídnické on-line hodiny, s některými žáky vedli individuální on-line rozhovory nebo byli žáci zváni do školy. Opět zde preventisté zmiňují převážně žáky druhého stupně a pátých ročníků, tedy těch, co nebyli pod dohledem rodičů a zůstávali doma sami. Určitý vliv v tomto ohledu má i věk, kdy žáci přicházejí do puberty a prožívají toto období s velkými emocemi. V době distanční výuky, kdy žáci nemohli být v přímém kontaktu se svými vrstevníky a cítili se osamělí, se všechna negativa, dle mínění preventistů, projevovala daleko intenzivněji. Cílená prevence na rizikové chování probíhala na prvních stupních základních škol hlavně ve spolupráci s třídními učiteli a v hodinách běžné výuky, kdy jsou tato témata součástí jednotlivých předmětů. Sami preventisté a učitelé zmiňují, že nejlepší je reagovat ihned na rizikovou situaci či chování a tím eliminovat její další výskyt. Druhé stupně využívali též zařazení prevence do běžných hodin výuky u předmětů Základy společenských věd, Přírodopis a Informatika. Třídní učitelé se oblasti prevence věnovali i v plánovaných třídnických hodinách. Eliminaci rizikového chování žáků se preventivně předcházelo i jasnými pravidly online vyučování.

Preventisté středních škol shodně uvádějí nejen možnou spolupráci s pedagogickými kolegy, ale považují ji za významnou. Je využívána spolupráce na prevenci v běžných vyučovacích hodinách např. Základy společenských věd, Biologie a opět Informatika. Preventisté středních škol zmiňují i spolupráci s organizacemi v online prostoru. Je zmíněno využití nabídky osvědčené organizace na specializované téma prevence pro studenty středních škol na téma Prevence neplánovaných těhotenství. Činnost metodika prevence se orientuje převážně na odstranění školní neúspěšnosti, kdy ve spolupráci s kantory musí překonávat ztrátu pracovních návyků studentů, prokrastinaci a extrémně okleštěný obsah učiva oproti běžné výuce. V rámci rizikového chování je prevence směřována eliminací častých absencí studentů při online hodinách, na vztahy v kolektivu tříd a duševní zdraví žáků. Ostatní preventivní témata jsou součástí běžných vyučovacích hodin.

DVO4 Jaká opatření ŠMP následně vyvodil po konci distanční výuky?

Poslední dílčí výzkumná otázka objasňuje opět všechny tři činnosti školního metodika prevence. Opět je zde nejvíce zaměřen na činnost metodickou a koordinační, následně poradenskou a nejméně informační. Proč tomu tak je, už bylo nastíněno v přechodí diskusi DVO3. Všechny monitorované změny a vlivy na děti, žáky a studenty v oblasti vlivu distanční výuky bylo třeba preventisty zapracovat a vyvodit a sestavit nejvhodnější opatření se speciálním zaměřením případně zapracovat do minimálních preventivních programů.

Preventisté mateřských škol nezmínili ani v jedné sledované škole, že by monitorované jevy měli vliv na úpravy MPP. Všechny tři mateřské školy ponechali MPP v původní podobě. V oblasti prevence se nadále zaměřili na spolupráci s rodiči dětí a psychické podpoře všech

zúčastněných na eliminaci strachu nejen u dětí ale i rodičů a pedagogů. Byla doporučována případná pomoc poradenských center či jiných zařízení. Opět se projevuje snaha o chod v běžném režimu mateřské školy a snaha neztrácet nervy. Preventivní opatření, které bylo přijato v mateřských školách se týkalo dodržování hygienických pravidel dle nařízení MZČR, nařízené rozdělení kolektivů v co nejmenším dopadu na dětskou psychiku, podpora nových sociálních kontaktů v nově vytvořených kolektivech, zařazení prevence do každodenních aktivit a naučných pohádek. Preventista mateřské školy též zmiňuje snahu o zařazení spolupráce s psychologem.

Základní školy nastavily opatření v různé míře. Pedagogové ve spolupráci s preventistou prováděli pedagogickou diagnostiku, zaměřenou na klima třídy, klima školy. Jedna škola uvádí nutnost přeskupení celého kolektivu tříd. Všechny školy uvádí zařazení preventivních programů a prevence někde ve spolupráci např. s Policií ČR, jinde v rámci školy dle MPP ve spolupráci s preventistou. Jedna ze škol zmiňuje zřízení vlastního poradenského centra ve spolupráci s výchovným poradcem, preventistou, speciálním pedagogem a kariérovým poradcem, které pracuje na eliminaci rizikového chování žáků, odstranění příčin školního neúspěchu a provázanosti prvního a druhého stupně. Též se zaměřuje na přechody dětí mezi kolektivy škol. Všechny školy se zaměřují na individuální řešení problémů žáků ať už v oblasti školního neúspěchu, tak psychologické pomoci např. důvěrná konzultace s třídním učitelem nebo školním psychologem. Speciální zaměření preventivních programů se dotýká opakovaně témat anonymity kyberprostoru, kyberšikany, zneužití materiálů. V psychologické rovině jsou konzultace se žáky, jak zvládat stres a kde najít potřebnou pomoc v případě potřeby. Žádná ze škol neuvádí, že by měnila svůj minimální preventivní program, jeho stávající obsah a zařazené programy považují preventisté za dostačující. Preventisté velmi pozitivně hodnotí spolupráci učitelů na prevenci obecně v běžných hodinách výuky.

Preventisté středních škol prvotně s vedením a dalšími pedagogickými pracovníky spolupracují na vymezení priorit vzdělávání studentů. S ohledem na značně zameškanou část výuky, kde je uvedeno, že se v době pandemie díky distanční výuce odučila pouze třetina učiva, se záměrně ustupuje od plánované prevence a běžně zařazovaných studijních a zároveň preventivních programů. Jako zásadní pro prevenci, vytvoření sociálních vazeb v kolektivech tříd je vyhodnocen adaptační kurz na začátku školního roku, který je upřednostňován před ostatními preventivními programy. Preventista pracuje též s nabídkou organizací, zaměřující se na prevenci, která je ověřená a efektivní, vyhodnocuje a podává zpětnou vazbu škole. Preventista upřednostňuje programy na průřez tématy prevence a zohledňuje i návaznost v rámci ročníků. Opatření se týkají i specializovaných seminářů, které jsou pro menší počet vytypovaných studentů nebo studentů se zájmem o danou problematiku. Střední školy též pracují se studenty v individuální rovině student – výchovný poradce nebo školní psycholog. Zaměření preventivních opatření jde jednak směrem k zvládání problémů s učením a školním neúspěchem, dále se zaměřuje na vztahy ve třídách. Značný prostor pomoci studentům je věnován v psychické podpoře studentům, odstranění stresů, stavů úzkosti a psychosomatických problémů. I zde je nabízena pomoc psychologických a poradenských center studentům i rodičům. On-line prostor, na který si studenti zvykli během distanční výuky zůstává nadále otevřen a využíván jak pro studium obecně, tak pro individuální pomoc studentům ve všech oblastech. Všichni pedagogičtí pracovníci se snaží, aby se život studentů

vrátil co nejdříve do normálu bez vlivu distanční výuky. Změny na MPP uvedeny nejsou, preventisté hodnotí programy v běžném režimu jako dostačující.

Po prostudování výsledků docházím k předpokládanému jevu z našich škol. Prevence, a to jakákoli, je zařazována do běžných vyučovacích hodin již přímo dle vlastních Školních vzdělávacích programů a je tedy obsahem učiva jednotlivých předmětů. Školní metodik prevence svou funkci dělá z větší části ve formě vedení potřebné dokumentace. Pro jeho přímou práci s dětmi a mládeží nedávají školská zařízení mnoho prostoru. Nabízí se myšlenka, že prevence je sice potřebná, ale jsme jako pedagogové ochotni ubrat ze svého prostoru, času a učiva a věnovat je preventivní činnosti? Distanční výuka svým způsobem ukázala, kam je potřeba prevenci směřovat, ale zároveň ukázala i zaměření dnešní školy na výkon a potřebu pedagogů probrat vše učivo daného ročníku a dost často jejich neochotu ke změnám v zaneprázdněných kolejkách pedagogické práce.

ZÁVĚR

Cílem této bakalářské práce bylo zjistit a popsat změny v činnostech školních metodiků prevence na jednotlivých stupních škol v ČR způsobené distanční výukou a porovnat je s činnostmi v době standardní výuky.

Pro snazší uchopení a orientaci v problematice jsem označila hlavní výzkumný problém Jakým způsobem ovlivnila distanční výuka činnost školního metodika prevence na škole, kde působí. Na zodpovězení tohoto problému byly položeny dílčí výzkumné otázky. Kde spatřuje ŠMP klady a zápory distanční výuky? S jakými typy rizikového chování vlivem distanční výuky se ŠMP setkával nejčastěji? Jak významná byla činnost ŠMP v době distanční výuky? Jaká opatření ŠMP následně vyvodil po konci distanční výuky?

Abych získala co největší náhled k nalezení odpovědi na hlavní výzkumný problém, rozhodla jsem se využít metodu kvalitativního výzkumu. Oslovila jsem známé kolegy školní metodiky prevence a požádala je, zda by byli ochotni stát se informanti v polostrukturovaném rozhovoru s otevřenými otázkami na téma školní metodik prevence v době distanční výuky. Velká část oslovených preventistů souhlasila se samotným rozhovorem, jeho nahráním i následným zpracováním do bakalářské práce. Mezi informanty jsou zástupci mateřských škol, základních škol a středních škol poblíž místa mého bydliště. S většinou informantů se osobně znám. Přepsáním rozhovorů do písemné podoby jsem získala data k následnému zkoumání. Pro výzkumné šetření jsme zvolila design zakotvené teorie a data jsem dále analyzovala metodou otevřeného kódování, která se částečně prolínala s metodou axiálního kódování, a to z důvodů nalezení vztahů a porovnání dat mezi jednotlivými stupni škol.

Výzkumným šetřením bylo zjištěno, že práce školního metodika prevence na všech sledovaných typech škol nebyla prioritou, největší díl pedagogické činnosti byl věnován vzdělávací činnosti v mateřských školách a zvládnuté vzdělávání pro žáky a studenty v online prostoru. Přesto si pedagogičtí pracovníci všímali změn, kterými distanční výuka působila na děti a společně celý pedagogický sbor na všech typech škol, spolupracovali na odstranění problémů, které distanční výuka přinesla. Distanční výuka ovlivnila všechny oblasti práce školního metodika prevence, která je rozdělena na tři hlavní činnosti. Činnost metodická a koordinační byla oproti běžné výuce ovlivněna přesunutím výuky do online prostoru, ale pomocí online techniky probíhala i základní komunikace mezi kolegy na školách. Pro preventisty se do online prostoru přesunula i spolupráce s organizacemi, které nabízeli preventivní programy, ale těch bylo využíváno minimálně. Většina ze sledovaných škol monitorovala projevy rizikového chování od pátých ročníků výše, tedy převážně na druhém stupni. Šlo o žáky a studenty, kteří zůstali sami doma bez dozoru rodičů. Všichni preventisté těchto základních a středních škol v době distanční výuky monitorovali zvýšený počet absencí a záškoláctví, nevhodné chování v online prostoru v podobě nevhodných příspěvků, komentářů, zneužívání materiálů, je zmíněna i kyberšikana a vytvoření žákovské skupiny na sociálních sítích, která pak ovlivňovala vybrané jedince. Prevence těchto jevů a jejich řešení - kooperativní činnost, informativní činnost a poradenská činnost se zde prolínala a byla řešena za spolupráce školních metodiků prevence, výchovných poradců, speciálních pedagogů a ostatních pedagogů v rámci jejich vyučovacích hodin, třídních učitelů během třídnických hodin, vedením školy a ve spolupráci s rodiči zúčastněných žáků či studentů. Jedna základní

škola zmiňuje zřízení pedagogického poradenského centra, které intenzivně spolupracovalo na odstranění negativních dopadů distanční výuky na své žáky i intenzivní spolupráci s rodiči. Záškoláctví nebylo uváděno u dětí předškolního věku, ale i tam zaznamenali častější absence neodůvodněné nemocí dítěte, ale jiným důvodem v souvislosti s pandemií covidu. Ve všech typech škol byly zaznamenány projevy školní neúspěšnosti v souvislosti se ztrátou pracovních návyků, problémů se zvládáním učiva, nízkou motivací žáků ke vzdělávání, přetěžování žáků a z počátku i problémem s využíváním IT technologií. V mateřské škole jsou problémy se školním neúspěchem přikládány k psychickým problémům dětí – stres, nutnost opětovného zvykání si na prostředí, změny kolektivu, narušená socializace dítěte. Stejně problémy zaznamenaly ostatní typy škol. V souvislosti s těmito negativními vlivy distanční výuky pracoval i metodik prevence v poradenské činnosti spoluprací s ostatními pedagogy a rodiči většinou na individuální komunikaci s žákem, studentem, rodinou, či předáváním kontaktů na poradenská centra. Bylo nutné monitorovat i tyto jevy – školní neúspěch, psychické problémy apod. a pracovat na jejich eliminaci, neboť by následně mohly vést k rizikovému chování jedinců s tímto problémem i kolektivu. V době distanční výuky se preventisté s kolegy zaměřovali prioritně na odstranění těchto negativních vlivů. Prevence probíhala jen omezeně ve vyučovacích hodinách vhodných předmětů na druhém stupni a středních školách nejčastěji v hodinách Základy společenských věd, Biologie, Výchova ke zdraví, Informatika. První stupeň a mateřské školy zařazovali prevenci během každodenních aktivit a běžných předmětů. Všechny tři typy škol uvedly následná opatření se zaměřením na monitorované jevy na jejich školách a mnohá z nich fungují do dnešních dnů. Žádná ze škol neuvádí změnu v minimálním preventivním programu, který při běžné výuce považují za dostačující a adekvátní typu školy. Distanční výuka neumožnila preventistům plnění MPP dle plánu. Bylo nutné určit priority, kterým směrem se prevence zaměří po návratu kolektivů do škol. Mateřské školy uvádějí zaměření na hygienu a začlenění dětí. Základní školy též uvádějí práce s kolektivem a chování žáků v on-line prostředí. Střední školy uvedli jako prioritu adaptační kurzy a chování studentů v on-line prostoru.

Všichni dotazovaní preventisté hodnotili distanční období za velmi náročné pro všechny zúčastněné strany. Jako pozitivum celého období uvádějí větší samostatnost dětí a zlepšení práce s IT technikou na obou stranách vzdělávacího procesu. Přesto jsou rádi, že již distanční výuka není dnes běžnou formou výuky na zmiňovaných typech škol a doufají, že již nikdy nebude využívána v podobě, jako ji známe z období coronavirové pandemie.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Tištěné zdroje

DVOŘÁKOVÁ, Marie. *Základní učebnice pedagogiky*, Grada, 2015, ISBN 978-80-247-5039-2

FISCHER, Slavomil a Jiří ŠKODA. *Sociální patologie: analýza příčin a možnosti ovlivňování závažných sociálně patologických jevů*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2009, 218 s. Psyché (Grada). ISBN 978-802-4727-813.

GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. 2., rozš. České vyd. Přeložil Vladimír JŮVA, přeložil Vendula HLAVATÁ. Brno: Paido, 2010. ISBN 978-80-7315-185-0

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál 2005, ISBN 80-7367-040-2

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Čtvrté přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál 2005, ISBN 978-80-262-0982-9

KASPER, Tomáš. *Dějiny pedagogiky*. Praha: Grada 2008 ISBN 978- 80- 247-2429-4.

KOLÁŘ, Zdeněk. *Výkladový slovník z pedagogiky*. Praha: Grada 2012. ISBN 978-80-247-3710-2.

MIOVSKÝ, Michal et al. *Primární prevence rizikového chování ve školství*: [monografie. Vyd. 1. Praha: Sdružení SCAN, 2010. 253 s. ISBN 978-80-87258-47-7

MIOVSKÝ, Michal. *Výkladový slovník základních pojmů školské prevence rizikového chování*. Praha. Klinika adiktologie, 1. lékařská fakulta Univerzity Karlovy v Praze a Všeobecná fakultní nemocnice v Praze ve vydavatelství Togga, 2012. ISBN 978-80-87258-89-7

MIOVSKÝ, Michal et al. *Primární prevence rizikového chování ve školství*: [monografie. Vyd. 1. Praha: Sdružení SCAN, ©2010. 253 s. ISBN 978-80-87258-47-7.

PUGNEROVÁ, Michaela. *Psychologie: pro studenty pedagogických oborů*. Praha: Grada, 2019. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-271-0532-8.

SLAVÍKOVÁ, Hana. *Manuál pro tvorbu Minimálně preventivního programu školy*. PPP Šumperk. Dokument 2020

VYKOPALOVÁ, Hana a Jiří ŠKODA. *Sociálně patologické jevy v současné společnosti: analýza příčin a možnosti ovlivňování závažných sociálně patologických jevů*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2001, 154 s. Psyché(Grada). ISBN 80-244-0337-4.

Internetové zdroje

Vyhlášky č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška č. 197/2016 Sb.

Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání

PRI Popis rizikového chování. <http://www.prevence-info.cz/>

PP Prevence Praha, Pražské centrum primární prevence <http://www.prevence-praha.cz//>

www.msmt.cz

www.mzcr.cz

www.nuv.cz

www.nuv.cz/t/rvp-pro-zakladni-vzdelavani.czv.zcu.cz/on-line-výuka-v-case-epidemie/

www.facebook.com/msmt

www.profimedia.cz

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

MŠMT Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

MZČR – Ministerstvo zdravotnictví

ŠVP Školní vzdělávací program

MPP Minimální preventivní program

WHO – Světová zdravotnická organizace

OBRÁZKY

Obrázek 1

Informace ze sociálních sítí MŠMT - facebook.com/msmtcr, str. 26

Obrázek 2

Poznatky distanční výuky, str. 33

Obrázek 3

Záznam rizikového chování na školách, str. 34

Obrázek 4

Činnost školních metodiků prevence, str 36

Obrázek 5

Přehled vyvozených změn, str. 38

Obrázek 6

Školáci u rádia ve třicátých letech minulého století. | zdroj: Profimedia.cz, str. 54

Obrázek 7

Vlastní fotodokumentace, str 65

TABULKY

Tabulka 1

Výzkumný vzorek z mateřských škol, str. 31

Tabulka 2

Výzkumný vzorek ze základních škol, str 31

Tabulka 3

Výzkumný vzorek ze středních škol, str. 32

PŘÍLOHY

Příloha č.1 - Chicago 1937

Distanční výuka s využitím technologie byla využita již v roce 1937 v americkém Chicagu. Ve spojených státech se závažným způsobem šířila dětská obrna. Virové infekční onemocnění, které mohlo být provázeno trvalými následky např. poškození CNS, ochrnutí. Aby se zabránilo přenosu mezi dětmi, bylo školským úřadem rozhodnuto, že se od září neotevřou brány škol a výuka žáků bude probíhat za pomoci rozhlasových přijímačů. Vyučování skrze rozhlas bylo zahájeno 13. září, probíhalo během všedních dnů a bylo určeno pro žáky třetích až osmých tříd. „Lekce byly krátké, trvaly jen patnáct minut a vysílalo je šest stanic. Rozvrh byl vždy den předem v novinách, kde se žákům (rodičům) zároveň připomínaly úkoly“ popisuje tehdejší výuku Michael Hines, historik vzdělávání Stanfordské univerzity (stanford.edu.)

Aby se k poslechu připojilo co nejvíce dětí a udržela se jejich pozornost, bylo využito spolupráce s baviči a hvězdami showbyznysu. Tato snaha se ukázala jako efektivní.

Výuka touto distanční formou trvala během tří týdnů. Ukázalo se, že distanční výuka je možnou formou vzdělávání, ale vyžaduje značné přípravy, vysokou náročnost pro děti i pedagogy a mezi dětmi se poté při ověřování znalostí vyskytují velké rozdíly. (stanford.edu.)

Obrázek 6

Školáci u rádia ve třicátých letech minulého století. | zdroj: Profimedia.cz

Příloha č.2 Přepis rozhovorů

Upozornění – rozhovory byly přepsány v původní podobě, tj. s použitím nespisovné formy jazyka. Přepsáním do spisovné podoby by se vytratila autentičnost sdělení.

MŠ BE

1– Jaké byly vaše postřehy v problematice možného rizikového chování u dětí, žáků a studentů vaší školy v období distanční výuky.

E: my jsme neměli distanční výuku, posílali jsme e-mailem pracovní listy. Zadávali jsme úkoly. Ale ve školce jsme téměř nic nezaznamenali. Jeden chlapec nechodil vůbec a do dnes se vůbec nezapojuje, neví, co od nás má čekat.

K tomu se počít i šikana, vulgární mluva, agresivní chování, ani nic takového?

E: šikana rozhodně ne,

2 – Byla na vaší škole možná spolupráce s kolegy na prevenci rizikového chování během distanční výuky?

E: já si myslím, že ta možnost byla, s kolegyní jsme furt v kontaktu, ale vyloženě rizikové věci jsme neřešili, protože jsme nezaznamenali

3- Jakým způsobem jste reagoval na zjištěné skutečnosti v přípravách následných minimálních preventivních programů.

E: program jsme neměnili, ale hodně jsme se zaměřili na hygienu, na to jsme hodně dbali, i ve spolupráci s kuchyní a hodně jsme žádali spolupráci s rodiči, roušky, aby nedávali nemocné děti do školky, byla vydávána opatření s ředitelkou školy a bylo i testování

Pozorovala jsi nějakou větší neúčasť

E. akorát u jedné rodiny, protože byla s mladším dítětem. Nechodili vyloženě kvůli kovidu

4 – Jak jste monitoroval při evaluaci MPP úspěšnost prevence.

E. ano, určitě, snažíme se pořád opakovat a probírat a děti to ví, už i sami hlásí, doprava, hygiena, řešíme stále v týdenních a v rámci komunikativních kruhů. Užíváme naučné pohádky, např. Hurvínek, o plavání, na zuby, takže úspěšnost je určitě.

E. Občas proběhne nějaká bitka, ale to je minimálně. Ublížování vůbec. Určitě je tam pohodová kamarádká atmosféra, vlastně spíš rodinná. Výhoda je že jsme opravdu malý kolektiv na vesnici.

Co covid ovlivnil ohledně školky?

E. nemohli jsme pouštět cizí lidi, spousta projektových dnů byla vyřazena, výlety jsme nemohli, názorné ukázky jsme nemohli, ale jinak si děti hráli, na rozdíl od škol jsme cvičili a zpívali

5 – Co považujete jako školní metodik prevence za největší úskalí distanční výuky.

E. někomu se zlepšil průměr, naopak se nemohli setkávat kamarádi. Ve školce to asi nepozoruju, myslím, že jsme neměli žádná omezení, jo, vlastně nemohli se pusinkovat a objímat, při přání k narozeninám

MŠ BE

1– Jaké byly vaše postřehy v problematice možného rizikového chování u dětí, žáků a studentů vaší školy v období distanční výuky.

Nijak zvlášť jsem to nepozorovala, spíš tak jako vždycky. Trochu byl problém s tím, že jsme museli dělat nové kolektivy, děti si na sebe zvykaly, ale většinou se stejně znají z odpoledne, tak to nebylo tak

hrozný. Vadilo jim, že nemůžou být s kamarádem, jak jsou zvyklí a že se nemohli potkávat ani na písku a museli jsme je držet odděleně. Bylo to náročné pro všechny.

K tomu se počít i šikana, vulgární mluva, agresivní chování, ani nic takového?

Ne, řekla bych že to bylo stejné. Někdo prostě zlobí a jinej ne a distanční a covid na to vliv neměl.

2 – Byla na vaší škole možná spolupráce s kolegy na prevenci rizikového chování během distanční výuky?

Ano, samozřejmě. Snažili jsme se fungovat stejně, nebo co nejvíce stejně jako za normální situace. Normálně děláme programy pro všechny třídy jedna parta, teď si to každá učitelka dělala sama ve své třídě, protože se nemohli střídat. Ale vše jsme řešili společně, pomůcky prostřídali.

3 – Jakým způsobem jste reagoval na zjištěné skutečnosti v přípravách následných minimálních preventivních programů.

Neměnili jsme nic, pokračujeme dál tak jak jsme zvyklí. Nepovažovali jsme to za nutné. Akorát jsme nevyužívali jiných organizací, protože cizí lidi nesměli do školky. Na všem jsme pracovali jen my, co jsme byli ve školce.

Pozorovala jsi nějakou větší neúčasť

Ano, bylo znát, že třeba rodič je se starším dítětem doma a tak mladší nechodil do školky třeba dva měsíce vůbec. My to měli trochu jinak, nebyli jsme zavřený furt, jako školy. Takže v té době by bylo docela dobře vidět, že chyběj.

4 – Jak jste monitoroval při evaluaci MPP úspěšnost prevence.

Myslím, že speciálně to nebylo třeba řešit, že se snažíme tak jako vždycky. Myslím s ohledem na tu distanční. Prostě ta úspěšnost tam je, je znát, že se tomu věnujeme, je znát, jak ty děti rostou, tak že se vyvíjejí a s tím i ten kolektiv. A to je stejný každoročně. Prevenci jsme se věnovali, jak to šlo, i když jsme nemohli spolupracovat s jinými organizacemi ani školou.

Co covid ovlivnil ohledně školky?

Myslím, že spíš kantory než děti. Kolegyně se bály, to se mohlo i přenést na děti. Ta masáž z médií, to bylo strašné. Řešili jsme třeba strach ze smrti. To v tomhle věku není úplně normální, pokud se nestane nějaká nehoda. To že se děti boje, že někoho nakazí a on umře, tak to dřív nebylo. Tam se dělala osvěta i v tomhle. Bohužel to už není na preventistu ale na psychologa a to v té době byl problém. A i ty kolegyně. Na jednu stranu se boje a na druhou stranu se nenechají očkovat, to prostě bylo strašné se v tom vyznat.

5 – Co považujete jako školní metodik prevence za největší úskalí distanční výuky.

Neztratit nervy, snažit se žít co nejnornálněji to jde. Pro nás to byla docela pohoda, školy to měli určitě horší. My jsme nějak fungovali skoro pořád.

MŠ BE

1– Jaké byly vaše postřehy v problematice možného rizikového chování u dětí, žáků a studentů vaší školy v období distanční výuky.

No tak u našich dětí, žádný rizikový chování nebylo. Předpokládá, že nemá žádný možnosti, aby chodily někam kouřit, nebo chovat se rizikově.

K tomu se počít i šikana, vulgární mluva, agresivní chování, ani nic takového ?

Když jsme se vrátili, tak byly možná trochu divočejší. Někteří se neohrabají, že někoho bouchnou, ale rozhodně to nevidím tak, že by za to mohlo covid.

2 – Byla na vaší škole možná spolupráce s kolegy na prevenci rizikového chování během distanční výuky?

Asi jsme nepotřebovali, žádnou spolupráci, radily jsme se s kolegyní. Možnost zavolat paní ředitelce s jakýmkoli dotazem, ale nebylo potřeba.

3– Jakým způsobem jste reagoval na zjištěné skutečnosti v přípravách následných minimálních preventivních programů.

V MPP jsme nedělaly žádné změny, protože nevím proč. Protože to zařazujem do každodenních aktivit.

Pozorovala jsi nějakou větší neúčast

Tam jako se dvě děti se nezúčastňovali, vlastně vůbec během celého roku, báli se kovidu, ostatní ale když jsem s nimi s rodiči mluvila, tak chtěli, aby se ta školka už otevřela aby je tam už mohli dát.

Kvůli tomu aby už je neměli doma, tedy myslím, že valná většina.

4 – Jak jste monitoroval při evaluaci MPP úspěšnost prevence.

Rozhodně úspěšnou, vybavuju si, že tu nemáme šikanu, děti si nenadávají, nejsou sprostý,

Myslí si že by to bylo jiný, kdyby o byl jiný typ školky, ne homogenní třída

Ne to si nemyslím, spíš vidím rozdíl v dětech na vesnici a ve městě. Tady jsou na sebe celkově hodnější, asi jak se scházejí i odpoledne mimo školku, znaj se třeba od malička, chodili spolu na hřiště, pros Maj spolu lepší vztah.

Myslíš že to přetrvává i na ZŠ?

To si myslím že už ne, tam už jsou rozpory větší.

Co covid ovlivnil ohledně školky?

Děti asi ne, spíš jednotlivce, možná. Např. jedinec je opožděnej, chybí mu ta každodenní práce, kterou prostě doma neměl, rok nebyla.

5 – Co považujete jako školní metodik prevence za největší úskalí distanční výuky.

Klad žádný asi ne, ráda bych řekla, že se ti rodiče o to víc dětem věnovali, ale nemyslím si to.

Zápor, já nevím, že se ty děti neviděli, kolektiv žádný, imunita žádná.

ZŠ KL

Dobrý den,

jsem metodik prevence na vesnické škole s počtem dětí 170. Jsme plně organizovaná škola, zastávám funkci metodika prevence a výchovného poradce.

DVO 1 – Jaké byly vaše postřehy v problematice možného rizikového chování u dětí, žáků a studentů vaší školy v období distanční výuky.

Během distanční výuky bylo jediným rizikem "vypadnutí" sociálně slabších dětí z výuky. Škola měla daná jasná pravidla výuky, ale někteří žáci se ani přes naši velkou snahu nezapojovali. Velkým problémem byla i sociální izolace dětí.

DVO 2 – Byla na vaší škole možná spolupráce s kolegy na prevenci rizikového chování během distanční výuky?

Ano, byla. Pokud to bylo možné, pracovala jsem ze školy, takže kolegové mohli kdykoliv zavolat, osobně se setkat a řešit problémy. Měli jsme i pravidelné online setkání, na kterých se řešily problémy některých žáků.

DVO 3- Jakým způsobem jste reagoval na zjištěné skutečnosti v přípravách následných minimálních preventivních programů.

Přiznám se, že loňský MPP jsem pouze zkopírovala a neupravovala ani a neaktualizovala.

DVO 4 – Jak jste monitoroval při evaluaci MPP úspěšnost prevence.

Nemonitorovala..... nebylo možné relevantně vše vyhodnotit a zpracovat.

DVO 5 – Co považujete jako školní metodik prevence za největší úskalí distanční výuky.

Sociální osamělost, chybějící kontakty, větší závislost na počítačové technice. U učitelů i žáků se ztratily pracovní návyky a určitá rychlost práce.

Vím, že odpovědi jsou stručné, ale ty dva roky byl opravdu problém plnit MPP. Byla to pro všechny nová situace s kterou se museli vyrovnat žáci i učitelé.

Nyní se začínají projevovat problémy mezi žáky, sociální rozdíly, komunikační útlum a návykovost na mobilech a sociálních sítích. Žáci spolu lépe komunikují přes mobil než osobně. Dvouletá sociální izolace se na některých dětech začíná projevovat a začínáme to řešit.

ZŠ PJ

1– Jaké byly vaše postřehy v problematice možného rizikového chování u dětí, žáků a studentů vaší školy v období distanční výuky.

Já si myslím, že mnohem víc, se nám začalo projevovat záškoláctví, protože to byl takovej fenomén, kterej byl lehce dostupnej. To znamená, pokud ty děti fyzicky chodily do školy, tak to bylo hmatatelný. Tady se vymlouvali, že nejde přístroj, že nejsou sami doma at že to bylo asi dost velké fenomén., atd. Měli jsme případ chlapce, kterej s námi komunikoval a jezdil venku na kole, takže to bych řekla takhle. Netroufla bych si hovořit o závislostech, protože na to bych musela mít nějaký měřitelný fakta a to samozřejmě nemám. To záškoláctví ale v tomhle případě je docela měřitelná věc, protože my jsme sledovali tu účast těch dětí a samozřejmě ta část těch dětí, který neměly rodiče doma, to znamená od té páté třídy nahoru tak tam to bylo dost velký procento. Ta to je k té první otázce asi vše, jestli vám to takhle stačí.

2 – Byla na vaší škole možná spolupráce s kolegy na prevenci rizikového chování během distanční výuky?

My tady máme úplně perfektního preventistu, kterej vede vlastně školní poradenské centrum. Je to člověk na svém místě, takže bylo možný ho kontaktovat, domluvit se , udělat nějaký kroky tímhle směrem. Takže ano, jednoznačně.

3- Jakým způsobem jste reagoval na zjištěné skutečnosti v přípravách následných minimálních preventivních programů.

Já si myslím, že to záškoláctví řešíme systematicky pořád. Ale u nás je to trochu jinak, protože v současné době máme změněný vedení, který je mladý, dynamický, takže se zaměřuje vůbec na odstraňování prevence, tak že ta prevence, tedy ty výchovné problémy souvisí se školní neúspěšností. Máme tady sociálního pedagoga, kterej dělal stáž po celé škole a zjistilo se , že celá 1/6 žáků je problematická ať už s pohledu podpůrných opatření nebo výchovných opatření. Takže v tomto školním roce jsme dělali na základě toho zjištění asi 7 dohod mezi rodiči, žákem a školou, opatřeních, hlavně výchovných a pak samozřejmě jednání s rodiči v zápisech, který se sleduje, pak teď třídní pedagog sleduje, dělá pedagogickou diagnostiku, já na základě toho pak spekařskou a pokud tam vychytáme ty problémy, tak vlastně eliminujeme ty výchovné problémy, které s tím souvisí. No když se ptáte na tu

distanční výuku a budete ji tam nějak zpracovávat, tak nám přinesla takový jako zastavení práce mozku těch dětí. Protože ten mozek je jako sval, denně trénuje a tím že ty děti z toho vypadly na nějakou dobu tak to mělo vliv. Pak tam samozřejmě ta výuka rodičů, výuka na dálku má úplně jinej efekt než ta fyzická přítomnost těch učitelů. Takže to byla jedna věc a potom ještě sem si vlastně vzpomněla, to bych se vrátila ráda k té první otázce – protože tam byla ztráta sociálních vazeb u těch dětí a to bylo velký riziko, protože když se nám vrátily děti, tak jsme naráželi opravdu na rozbitý kolektivy, který jak byly během distanční výuky na těch sítích, tak se tam děli jako věci, který nebyly pěkný a ty kolektivy se systematicky jako rozbíjely. Někde víc, někde míň, záleželo na tom, co v který třídě primárně bylo, ale velice to posílilo. My jsme na základě toho museli dělit i některý třídy a museli jsme přeskupovat, museli jsme pracovat s komunitními kruhama, museli jsme to ošetřovat nějakým způsobem protože tam ty děti si vlastně tvořily nějaký skupiny mimo nás, mimo školu, dále na těch různých watsapech, Instagramech a podobně.

Zaznamenali jste to spíš na ě. Stupni nebo i na prvním?

No já bych řekla, že se to týká všech těch dětí, který zůstaly sami doma. Takže od té pátý třídy. Nejvíc nám distanční výuka zavařila ten první, druhý ročník protože tam ty děti ještě neměly zasetý návyky, nebylo tam postavený čtení, psaní, nebyla tam upevněná technika čtení na tom závisí vlastně celý proces učení. A potom ta pátá třída, protože tam to byl obrovský propadák, tak ten mozek musí už obrovsky jet a hraje se tam o vůli, protože to je moment, kdy se vlastně rozvíjí dětská vůle, ale ta se nerozvíjí samostatně, tam je třeba vedení, součinnost rodiny a školy a vlastně se tam tvoří vnitřní motivace k učení toho dítěte samotného. No a to zeje prázdnotou, tam jsme museli hodně, hodně máknout, abychom ty věci za ten rok dohnali. No a to se všechno vstahuje k prevenci, protože to všechno se pak tváří jako nějaký výchovnej problém a ve své podstatě když do toho potom jdete, tak jsou za tím tyhle věci. Takže jde o to shromáždit v tom poradenským centru ty informace a vyhodnotit všechny ty proměnný, který tam jsou.

Děkuji, to jste to řekla úplně dokonale ze všech stran, to je úžasný.

No opravdu to takhle vnímám

4 – Jak jste monitoroval při evaluaci MPP úspěšnost prevence.

No tak to bylo velice jednoduchý. My jsme vlastně začali tím, že jsme vlastně zfunkčnily, jmenovali pedagogický poradenský centrum, znovu jsme ho vlastně postavili a velice intenzivně jsme v něm pracovali, takže jsme měli 69 jednání s rodiči během toho školního roku, dělali jsme vlastně screening ve všech třídách, to si myslím, že je hodně dobrý a dobrý je taky, že vedení postavilo do čela toho vedení zástupce, preventistu a metodika, je i ve vedení toho poradenského centra takže ta součinnost tam byla, ten přenos informací byl velice rychlejší a myslím si, že se podařilo udělat velice kus práce.

Můžu se zeptat ještě kdo byl v tom poradenským centru?

V poradenským centru máme tedy zástupce ředitele, který je preventista a zároveň metodik, dále já jako speciální pedagog, protože na mě to hodně visí, protože já vlastně provazuju první druhý stupeň a to bylo vlastně našim cílem, provázat první druhý stupeň, protože i když je to jedna škola, tak -u nás se to týkalo taky, ty dva subjekty toho o sobě moc neví a i když druhý stupeň to byl chlap a pak tam ještě je kariérová poradkyně.

Když to takhle říkáte ze široka, tak já mám úplně jiné zkušenosti, protože já mám jenom malotřídku tedy první stupeň, i když máme tedy mateřskou školku. Tohle je takový nový směr.

Je to jednoduchý, já teď budu vlastně navazovat s malotřídkama tam kde děti chodí k nám do školy, protože oni jsou zvyklí být v heterogenní skupině a oni najednou přicházejí do homogenní věkové skupiny. Ty děti jsou jiný, jsou jinak nastavený a poznáte každé dítě z malotřídky, protože stojí na svých

a nemá pocit, že by se mělo zapojovat do nějakých tady aktivit a šikan a podobně protože on je podporující ve své podstatě. Pokud teda nemá nějakou poruchu chování nebo pokud není nějakým způsobem zase jinak postižený. Protože i takový sem někdy přichází z malotřídek, mám zkušenost, že rodič zašije na malotřídku dítě, proto aby něco schovali a ono to stejně vyleze. Takže tohle určitě není řešení. Pokud to dítě má nějaký problém s kolektivem, tak to stejně vyleze ven. Tohle je obrovská výhoda malotřídky protože to rizikové chování je tam v daleko menší míře, je tam menší kolektiv, je to rodinné prostředí, podporující prostředí a hlavně oni tam nemají rivalitu, protože každý tam má jako v té své rodině nějaký pevný místo a tam je mu dobře. Takže nemám zkušenost, sama jsem dělala na malotřídkě a nemám z toho tu negativní zkušenost. Ale mám v plánu s těmi malotřídkami spolupracovat, protože aby zase oni věděli jak ty děti připravit, když jsou tady do týhle skupiny protože ty děti který jsou buď z nepodnětného prostředí, nebo který mají nějak problém tak ty potom sklouzávají k těm partičkám, který tady jsou a nebo se dokonce stávají jejími vůdci. Je to prostě takhle možný, takže tam se chystám ještě na tohle, ale to jsem teď na konci školního roku už nestihla, takže to necháme až do příštího školního roku a rozjedeme tu spolupráci v týhle rovině. Vypadá to tak, že já se potom jezdím dívat do těch školek a malotřídek a mluvíme spolu o těch dětech a tak. Protože v té prevenci to má obrovskou váhu

5 – Co považujete jako školní metodik prevence za největší úskalí distanční výuky.

Já si myslím, že jsme to řekli, že byl narušen ten proces učení a to přineslo problémy s učením a ta školní neúspěšnost je první dobrá k tomu, aby pak nastupovala prevence. Druhý úskalí, který v tom vidím, je rozbití těch vztahů v tom kolektivu a rozbití těch sociálních vazeb jako takových a u těch malejších dětí ty návyky. Ty základní školní návyky, ty tam naprosto chybí, protože ty se tam potom už ve druhý ve třetí třídě špatně dávají ale musí se tam dát.

Myslíte, že kdyby se zase musela vrátit ta distančka, tak že bysme na to už byli připravený? Nebo vidíte třeba její výhody v tom, že by se to dalo kombinovat pro děti, který jsou nemocný? Nebo si myslíte, že úplně distančku zrušit?

Já bych to asi viděla tak, že je to nějaký vývoj lidstva, kterej neovlivníme. Stejně jako nikdy nebudeme připraveni na smrt, tak nebudeme schopni předvídat jak to bude. Dítě se vyvíjí. Strašně se to vše zrychlilo, celý tempo vývoje dítěte i celý tý společností nebo možná se nezrychluje ale zpomaluje, to nevím, ale v každém případě je to nejdůležitější výt přítomen. Já bych asi nehodnotila jestli distanční ano nebo ne. Za mně přinesla distanční výuka mnoho dobrého i zlého. To co přinesla dobrého, že vidíme momenty, kdy v tom spěchu jsme neměli čas se zastavit jako kantoři, tzn. že nám přinesla nový úhel pohledu na učení, nový úhel pohledu na děti. Ale to ještě neznamena, že bysme ji chtěli a ještě to neznamena to, že jsme na ni připravený.

ZŠ BE

1– Jaké byly vaše postřehy v problematice možného rizikového chování u dětí, žáků a studentů vaší školy v období distanční výuky.

2 – Byla na vaší škole možná spolupráce s kolegy na prevenci rizikového chování během distanční výuky?

Asi byla, ale vlastně nebylo co řešit. Toho jednoho kluka jsme vyřešili, že dojížděl individuálně do školy. Ale druhý stupeň to nevím něco řešili, že se nepřipojili ale my na prvním stupni jsme neměli co řešit.

3– Jakým způsobem jste reagoval na zjištěné skutečnosti v přípravách následných minimálních preventivních programů.

Ne nijak, normálně zařazuju do výuky, tam je speciálně rizikové chování, nebo se k tomu dostaneme hned, rozebereme to hned., když se něco řeší. Nic jsem nevyhledávala, ale dělali jsme klima třídy a klima školy, ale to jsme dělali až tento školní rok.

4 – Jak jste monitoroval při evaluaci MPP úspěšnost prevence.

Jo, tak úspěšný to je, některý ty programy, jsou dostačující, my jako učitelé se snažíme ale je potřeba aby jim něco řekli i ty rodiče.

Myslíš si že by to bylo jiný, kdyby too byl jiný typ školky, ne homogenní třída

To asi možná i jo, protože ta městská větší škola to řeší, má drzejší děti, i když těžko říct.

Myslíš že to přetrvává i na 2. stupeň

Nevim, no tak jako puberta, jestli se to projeví nebo neprojeví, asi jo. Sekla bych že v týhle době ne takový ty věci jako kouření za smrkama, ty už ani nejsou smrčky, ale spíš jako s těma telefonama, ta kyberšikana, že se fotěj a dávaj k tomu komentáře. Někoho natáčeli

5 – Co považujete jako školní metodik prevence za největší úskalí distanční výuky.

Klad y no některý děti jsou samostatnější, rodiče jim nebyli za zadem a oni se díky tomu zdokonalily v počítačích a to je asi plus

Zase někdo mimo, se mohl ještě víc uzavřít do sebe, tohle se prohloubilo, potom nevyhledává společnost.

Jenom že to byla pěkně blbá doba, pro mě ubíjející, traumatizující, už to nechci zažít.

ZŠ BE

1– Jaké byly vaše postřehy v problematice možného rizikového chování u dětí, žáků a studentů vaší školy v období distanční výuky.

No tak jaký byly postřehy, tak samozřejmě v době DV se neřešily jako běžný prohřešky jako za běžného chodu školy ale řešilo se tedy, že se děti nepřipojovaly. Kontaktovali se rodiče těch žáků který měli absence, měli častý absence, to se řešilo, ale řešilo se taky nemůžu říct že kyberšikana, ale jako zneužívání toho internetu, když to řeknu tahle. Takže v podstatě to, s čím přišly v tu dobu do styku, což byly počítače, takže se řešily tyhle ty věci., než ty běžný jako za normálního chodu. Nevim co bych k tomu víc asi řekla.

Nějaký třeba horší zapojování těch sociálně slabších?

Jo tam byl u těch nepřizpůsobivějš dětí ještě větší problém je zapojit do výuky ačkoli jsme tedy na to samozřejmě pučovali techniku, kdo neměl svůj noťas, tak moh mít ze školy pučenej, všechno to vylo nějakým způsobem zprovozněný, tak byl problém ty děti dohonit k tomu aby byly připojený. Protože když byli rodiče v práci, žejo, hlavně ty druhostupňový. Vo ty menší ani tak nešlo, ale vím, že u těch druhostupňových se telefonovalo, kontaktovali se rodiče, že prostě odešli do práce a pak už nevěděli co se děje. Nebo děti zapli počítač, připojili se, ale dál nereagovali, jenom jako na oko. Takže spíš jako tohohle typu.

2 – Byla na vaší škole možná spolupráce s kolegy na prevenci rizikového chování během distanční výuky?

Tak během Dv toho moc neřešili, řešilo se jenom, jestli se děti připojujou a jestli dělají. Takže protože nebyly nějakým způsobem mezi sebou ve styku tak jako ani nebylo, ani my sme nebyly ve styku, z 90% sne učili z domova, jako kolegyně, takže my sme se ani moc neviděli. Takže měli jsme nějaký on-line schůzky, to sme měli, to je pravda, kde jako sme si předávali náky postřehy, i třeba technickýho rázu,

jak kdo to dělá, abychom se mohli jeden od druhého něco přiučit, hlavně od těch mladších třeba Pavel Vladyka má na starosti počítače, tak třeba nám něco ukazoval, náky finty. Takže to sme jako dělali, no, ale víceméně řešení tohodle bylo víceméně na vedení školy. Tam prostě vedení kontaktovalo rodiče.

Zaznamenala jsi během té DV nebo potom jestli byla nějaká nabídka třeba preventivních programů, nebo něco takového?

No moc ne, vlastně i co míváme jako ty setkávání tech preventistů, tak to nebylo taky, takže vlastně jenom tou písemnou formou ale osobní setkání taky nebylo. Jako jo, nabídky jako takový chodí samozřejmě pořád, to chodí až moc, tech je samozřejmě přehřšel, teď je spíš otázka se v tom nějak jako orientovat a když to řeknu, neskočit na každou kravinu, prostě aby to bylo trochu ověřený a aby to bylo k něčemu. Nejenom pro papír, ale aby to těm dětem něco dalo. To si myslím, že je větší problém

3- Jakým způsobem jste reagoval na zjištěné skutečnosti v přípravách následných minimálních preventivních programů.

Ten se plán víceméně neupravoval ale bylo tam víceméně větší zaměření na nějaký sociální kontakt, kterej jim teda očividně chyběl a víc jako bych řekla víc jako zapojení dětí mezi sebou. Malinko se upravoval v tomto duchu ale nijak zásadně ne.

4 – Jak jste monitoroval při evaluaci MPP úspěšnost prevence.

Jak jsem monitorovala, jako vždycky, nevím, sou náky akce který sou naplánovaný a který proběhly a hodnotilo se jestli to bylo k něčemu nebo ne,

A proběhly všechny?

No samozřejmě ten rok co byla DV tak to neproběhlo, takže když se bavíme o roce co byla distančka, tak ty samozřejmě neproběhli, proběhli až následně. Takže při tom ne, to nešlo ani

5 – Co považujete jako školní metodik prevence za největší úskalí distanční výuky.i

Úspěch distanční výuky?

Ne úskalí.

No vidíš jsem se zarazila, možná úspěch byl u někoho že vůbec vstali a pustili ten počítač. Tak to u nich považuju za velký úspěch a úskalí přesně tohleto, že neměli ty děti nákej ten kontakt, nebyl ten kontakt ta zpětná vazba učitel, žák protože řešilo se samozřejmě zapnutá kamera ano ne, hlavně u těch větších, protože u těch menších dětí tam to problém nebyl, když ta učitelka něco řekne, tak to dítě poslechne ale u těch druhostupňových, tam to už byl velkej problém, jinak využití té techniky, že se zadá náka práce, že ty děti dneska umí různě tydlety věci používat, že prostě pošlou vypracovanej úkol, ví kam kouknout, to zase je ok, a to zase naopak tahlety děti trošičko jako v tomhleto jako to vědomí jejich se jako vylepšilo. Nebo jak to mam říct. Jako i ty menší, třeba, který s tím do té doby nepřišli do styku tak se naučili, napřed to s nima dělali rodiče a pak se to naučili, takže taková jako i samostatnost asi pak je posílila, ale když to vezmu jako globálně, tak distančka fuj a už ne prostě. Kromě tohodle co se dá dělat i za normálních okolností, že se ta technika dá používat, tak si myslím, že nic dobrýho to nepřineslo, prostě chyběla tam ta denní rutina, ten denní režim., prostě když pak přišli do školy tak se strašně těžko naskakovalo zpátky, byli líný, nechtěli nic dělat, tím že byly doma sami, tak si dělali co chtěli a najednou ve škole museli dělat všechno, takže to asi bylo všude stejný. Nás to určitě ovlivnilo a s kýmkoliv jsme mluvila jak z naší školy, tak za jinech škol tak všichni se na tom shodovali, že to tak prostě je: teď už bych řekla, že je to zase najetý do starejch kolejích, takže už je to málo. Už je to v normálu, ale hned to nebylo

Jasně je to všude stejný, do popředí šlo snažit se naučit, to co se ve škole učí a nějaké preventivní věci moc vůbec.

Jednak samozřejmě co se učiva týče, to aby se nějak dohnalo ale i právě to všechno ostatní, režim práce a spolupráce, protože to celou tu dobu neměli, jeli si po své lajně

Chtěla bys k tomu něco doplnit? Nějaký svůj postřeh, nápad, že kdyby náhodou k tomu ještě došlo, tak co třeba? Ale myslím, jako z pozice metodika prevence. Mě právě přijde že právě dost často je setkávám s tím, že ta naše práce je značně okrajová a když se pak něco stane, tak všichni na nás, a proč jste něco neudělali

No jasný, vůbec celá ta funkce je takovej danajskej dar. Metodik prevence dobrá, ale měl by bejt na prvním stupni jeden a druhým stupni jeden. Protože nelze obsáhnout všech no celý škole to nejde, můžeš mít teda nějak program dobrej, krereho se tedy nějakým způsobem držíš, ale nemůžeš tam mít kontakt s těma dětma, kterej si myslím, je tam potřeba, víc konzultačních hodin, to jednoznačně. A myslím si že se to i dost jako přecenuje ta prevence a co??? V první řadě je to třídní, kterej ty děti zná nejvíc a kterej by měl s nima pracovat co nejvíc a až potom, když je nějaký problém větší, kterej už ten jeden člověk jako nezvládá, tak pak se to dá řešit dál ale je to takový divný. Chápu, že to bejt musí, nebo vím, nevím jestli to chápu ale vím že to bejt musí, ale nejsem přesvědčená o tom . Je to prostě jenom papír pro papír. Doufám, že to nenahráváš pro potřeby veřejný funkce. Snad jenom pro svoje účely. Není to že nestojím o tu funkci metodika prevence, ale protože si to prostě tak myslím. Tak říkám co si myslím. Prostě jsou to papíry a když přijde inspekce tak chtějí hlavně papíry, nezajímá je co děti uměj ale to moně podstatné a to že se s dětma pracovalo, aby měli hezký vztahy, to co je vlastně součástí toho PP tak to se probůh dělalo vždycky. Nebyl preventivní program a nebyli metodici prevence, ale dělalo se to vždycky.

JJ je to součástí předmětů, hlavně třeba na prbim stupni,

Na prvním stupni jednoznačně. Tam ty děti víceméně z půlky učíš a z půlky vychováváš, takže to je vlastně vono. Ale musí na to bejt papír. Takže víš co? Potřebujou vyplnit tabulky, potřebujou mít nějaký data aby lidi na d náma měli nápln práce a měli co vyhodnocovat.

No já jsem právě to v té době postrádala když byla ta distančka, tak oni ti poslali metodiky jak je máš připravovat jak na ně máš jít pomalu a máš je na učení připravovat, ale postrádala jsem tam ten čas pro nás abychom mohli s těma kolegama, říc , haledte pojďte udělat tohle

Jistě na to vůbec není, když to vezmu na sebe, když mam jako normální úvaze na prvním stupni, tak kdy máš ten prostor, aby ses tomu mohla nějakým způsobem věnovat, nějak teda hloubš na to ten prostor není časovej. Museli by ubrat z úvazku a nějaký hodiny, který by byly určený jenom na to. Prostě je to takhle blbost.

Máš nějaký osvědčený program, kterej třeba opakuješ ráda, využíváš?

Máme jako škola samozřejmě, Roky už, občas se tam něco upravovalo, podle aktuální situace tak se to každej rok malinko třeba upraví ale víceméně ten program, to zásadní v tom programu je stejný

Poslední otázka. Co jako vnímáš, že je teďka největší problém na základce co teďka jede v rámci prevence. Na některých školách jsou to třeba ty nikotinový polštářky, nebo něco jinýho?

Hele t jsme nezaznamenali, nemůžu říct, máme to štěstí, že jsme víceméně venkovská škola, čímž nejsem naivní a dětska chtěj zkoušet ledacos. Tady nemaj tolik možností jako na velkym městě. O tomhle jsem neslyšela, nikdo nic neřikal, spíš jako to byly problémy psychickýho rázu. Nějaký deprese a tak. Samozřejmě je to daný dobou, nejen tou distančkou, všechno se to schvaluje na distančku, ale je to daný tím, že ty děti v té pubertě potřebujou kontakt s těma rodičema a ty rodiče na ně nemaj čas a ty děti se v tom plácej a řeší se to leckdy snaží se to vyřešit sami a někdy blbým způsobem. Takže tam je strašně důležitý ten čas, kterej ten preventista nemá. Od toho je tam ten třídní, kterej tedy to dítě zná nejvíc a to dítě by za nim mělo jít a svěřit se mu. S tímhle tím musím říct, že to tedy funguje, nějaká

důvěra i mezi čtyřma očima, že to dál nejde a docela se svěřují a zatím jsme to vždycky vyřešili zdárně a nebyl nějaký vážnější problém. Takže spíš tohle to jsme řešili, než kouření, nebo zkoušení nějakých návykových látek.

Jakým způsobem reagovali školní metodik prevence na projevy rizikového chování, které byly zaznamenány během distanční

DVD 1 - Janův výstup
 Jakým způsobem jste reagovali na projevy rizikového chování, které byly zaznamenány během distanční?

DVD 2 - Byla na vaší škole možná spolupráce s
 školním metodikem spolupráce s rizikovým chováním během distanční výuky?

DVD 3 - Jakým způsobem jste reagovali na
 projevy rizikového chování, které byly zaznamenány během distanční výuky?

DVD 4 - Jak jste monitorovali
 projevy rizikového chování, které byly zaznamenány během distanční výuky?

POZNATKY

ZŠ

MŠ

PREVENCE

MŠ

ZŠ

Příloha č.4 - Dokumenty ZŠ v době distanční výuky

Informace pro rodiče dětí a žáků ZŠ a MŠ Nový Jáchymov k provozu od 12. 4. 2021

Dobrý den, ráda bych vás informovala o průběhu testování od pondělí 12.4. pro ZŠ a MŠ nový Jáchymov. Dle nařízení vlády můžeme do školy a školky přijmout dítě pouze s negativním výsledkem testu Ag testu. Musíme použít dodané testy, distribuce probíhá ve spolupráci s krajem a městem Beroun a je pro všechny školy střeďočeského kraje společná. Test musí proběhnout na určeném místě v prostorách školy a o výsledcích mám povinnost vést evidenci a tu pak odeslat příslušným orgánům. V našem případě v šatně školní jídelny v příloze posílám foto, že již máme vše připraveno. Testy jsme vyzvedli před několika minutami a jsou právě převáženy do školy, kde budou uskladněny podle doporučení.

Průběh testování:

1. dítě MŠ i ZŠ přijde v doprovodu rodiče nebo sám na testovací místo v těchto prostorách musí mít všechny děti roušku a dospělé osoby respirátor
2. ve spolupráci s rodičem nebo samostatně provede test stěrem a vzorek se vloží dle pokynů na kontaktní místo, kam nakape pověřená osoba aktivační činidlo (v pondělí to budu já osobně)
3. každý vzorek dostane evidenční číslo a bude odložen na určené místo, než vyjde výsledek testu výsledky budou oznámeny prostřednictvím evidenčního čísla
4. děti a rodiče MŠ počkají na výsledek testu v prostorách školní jídelny nebo mohou počkat venku nutno dodržet hygienická doporučení
5. děti ZŠ čekají na výsledek v šatně ZŠ nebo mohou též počkat venku s ohledem na počasí
6. v případě negativního výsledku jdou děti MŠ i ZŠ do třídního kolektivu v případě pozitivního výsledku odchází dítě v doprovodu rodičů domů a rodič je dle nařízení vlády povinen zajistit následné vyšetření PCR testem
7. test je vložen do určené odpadní místo a po ukončení testování hygienicky ošetřeno a odstraněno
8. pověřená osoba vede evidenci o výsledcích testů, výsledky pak odevzdává příslušným úřadům
9. proběhne dezinfekce prostor testovacího místa Testování se nemusí účastnit dítě, které má lékařské potvrzení a prodělaném onemocnění Covid 19 a je v období, kdy má dostatek protilátek Pokud rodič doloží PCR test s negativním výsledkem ne starším než 48 hodin MŠMT - na stránkách povolilo výjimku pro některé testy - pokud rodič na vlastní náklady zakoupí některý z těchto testů, může být dítě testováno tímto povoleným testem, ale za stejných podmínek, jako jsou výše uvedené v bodě 1.-9.

Informace ZŠ a MŠ Nový Jáchymov k provozu od 3. 5. 2021

Informace k provozu od 3.5. 2021

Text je výňatkem z pokynů MŠMT k provozu škol a školských zařízení od 3.5.

MATEŘSKÁ ŠKOLA probíhá provoz standardním způsobem

1. bez omezení počtu dětí ve skupině či třídě
2. bez testování dětí a

3. pro všechny děti navštěvující tyto MŠ

4. sportovní činnosti ve školách jsou dle dosavadního znění opatření v celé ČR dále umožněny bez omezení na vnitřní nebo vnější prostory v mateřských školách

ZÁKLADNÍ ŠKOLA

- Je povolena výuka bez rotace pro žáky 1. stupně ve škole, ve které je počet žáků 1. stupně nejvýše 75 žáků

- Preventivní antigenní test se ve školách nově provádí s frekvencí jedenkrát týdně s tím, že test se provede první den osobní přítomnosti žáka ve škole v daném týdnu. Preventivní test se provádí bezprostředně po příchodu do školy – testovací místo

- Stále platí ochrana dýchacích cest dle předchozích nařízení stanovená pro osobní přítomnost na vzdělávání

- jsou ve všech školách a školských zařízeních od 3. 5. 2021 nově povoleny sportovní činnosti konané venku (ve vnějších prostorech)

1. to se týká pouze těch žáků a studentů, kterým je tímto mimořádným opatřením povolena osobní přítomnost na vzdělávání,

2. na organizování sportovní činnosti ve školách uplatní obecně platná mimořádná opatření,

3. v mimořádném opatření k ochraně dýchacích cest je uvedena výjimka z nošení ochrany (tedy bez roušky nebo respirátoru) pro vzdělávací aktivity ve školách, jejichž charakter neumožňuje jejich nošení (vč. tělocviku),

4. i při sportovních činnostech ve škole je nutné zachovat homogenitu tříd (MŠMT, 2021)

Příloha č.5 - Doporučení k distanční výuce

Desatero pro efektivní distanční výuku v době karantény.

1. Vedení školy úzce spolupracuje s pedagogy, koordinuje práci zaměstnanců školy, poskytuje jim oporu, snaží se o maximální komunikaci dohodnutou formou.
2. Učitelé jednotlivých předmětů navzájem komunikují, podporují se, spolupracují. Třídní učitelé mají poskytnut prostor na řešení situací, které distanční výuka přináší.
3. Vzdělávací obsah je upraven tak, aby do výuky bylo zařazeno nejdůležitější učivo, ale žáci nebyli přetíženi.
4. Škola využívá jednotnou předem dohodnutou komunikaci s žáky a rodiči.
5. Škola má předem připravený rozvrh, dle něhož by po přechodu z prezenční výuky na distanční vzdělávání probíhalo.
6. Pedagogové využívají videokamer a mikrofonů, musí být vidět a slyšet. Jdou žákům příkladem
7. Učitelé se snaží své žáky aktivně zapojit.
8. Spolupráce žáků ve skupinkách je vhodná i při distanční výuce.
9. Jsou daná kritéria pro hodnocení průběhu a výsledků vzdělávání žáků v době distanční výuky

10. Škola dbá na intenzivní komunikaci s rodiči žáků, informuje je prostřednictvím zpráv, setkávání apod. (ČŠI, 2021)

Podobné doporučení bylo vydáno i pro vzdělávání studentů vysokých škol. Jedno z nich vydala Západočeská univerzita v Plzni. Dokument se nazývá On- line výuka v čase epidemie, metodické poznámky pro vysokoškolské učitele. Obsahuje tato doporučení

1. Nastavte pravidla
 2. Nekomplikujte situaci složitými nástroji
 3. Nezvyšujte stres studentů
 4. Nezahlcujte studenty materiály
 5. Nenahrazujte přednášky webináři 1:1
 6. Zůstaňte v kontaktu se studenty
 7. Spolupracujte se svými kolegy
 8. Nebud'te striktní
 9. Nesed'te nonstop u počítače
 10. Bud'te konzistentní (ZČU, 2021)
-